

Kétszázötvenötöt
cikket csak ak-
kor küldünk vá-
sra, ha helyes
mellékelnek. Ké-
szítést hat hét-
nél tovább nem
teszünk.

Szerkesztő:
Dr. Mafelja-
stein 47.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.**

Cikkeket csak a
szerező engedélyé-
vel, ismünk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvonni.

Hirdetvényt:
Andrássy-út 22.
Telefon 80-78.

TARTALOM: Betsy Kjelberg: A norvég nők községi munkájának eredménye. – Frida Stéenhof: A feminizmus erkölcstana. – Miért kell a nőnek választójog. – Glosszák. – Leányok kereskedelmi szakoktatása. – Bhear Skrainka: Fogalmaink a nemi életről. – Szemle. – Irodalom. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselők Országos Egyesületének hivatalos közleményei. – Szikra: Grisaille.

Az egyesületek tagjai elsősorban a hivatalos rovatot olvassák el és az összefüggések keltét jegyezzék elő!

A NORVÉG NŐK KÖZSÉGI MUNKÁJÁNAK EREDMÉNYE.

Írta: BETSY KJELBERG, Drammen.

Hogy milyen eredménnyel jár a nők községi munkája, arról személyes tapasztalatomból akarok elmondani egyet-mást.

A norvég nők községi választójogának első évében, 1901-ben, a falvakban a nőknek 9%-a, a városokban 48%-a szavazott. Az 1907-i választásnál a falusi nőknek már 20%-a, a városiaknak pedig 62½-a gyakorolta választójogát. Sok tennivaló maradt még hátra a vidéken, mert az 1907-i választásoknál 186 községben egyetlen nő se szavazott.

1907-ben 122 nőt választottak a városi tanácsokba, vagyis körülbelül 10%-ot, 1901-ben még csak 86-an voltunk női képviselők. Szemben az 1901-i 105 taggal, 1907-ben 128-an lettünk póttagok. Minden nagyobb városban nőt is választottak a községi tanácsba, sokban 7-12%-ig. Városunkban, Drammenben, mely Norvégiának 5-ik városa és 26.000 lakosa van, a tanács 60 tagból áll, kik között 7 nő foglal helyet, 3 pedig póttag. Az utolsó választáson a választó nők 51%-a gyakorolta szavazójogát. A városi tanács állandó választmányában, mely 15 tagból áll, 2 nő is van. Itt készítik elő az összes ügyeket s így a két női tagnak sok tennivalója akad. Mindegyiküket 8 évre választották az állandó választmányba.

Példás együttműködés áll fenn a női és férfi-tagok közt. A különböző városi bizottságokban, hol nők és férfiak is képviselve vannak, jó és énekes munkát végeznek. Vitákban a nők részt vettek és vezéreink gyakran győztesként kerültek ki azokból. Nőink között teljes az összetartás és gyakran a pártállásokra való tekintet nélkül nőre szavaznak, ha a nők haladásáról van szó.

A nők által támogatott és részben indítványozott intézmények a következők:

Határozat a dohánynak gyermekek részére való elárúsítása ellen. Norvégiának már van ugyan egy ilyen törvénye, de csak ott érvényes, hol a községi hatóság is hozzájárul. E törvénynek teljes igyekezettel érvényt szerzünk. Azelőtt igen gyakran napirendre tűzték e törvényt, de az illető bizottságok rendszeren elhalasztották a tárgyalását és végül el is temették. De amint nők is szóhoz jutottak e kérdésben, azt minden ellentmondás nélkül tárgyalás alá vették és meg is szavazták.

Törvény, mely tiltja a szeszese italok gyermekek részére való eladását. Ez szintén országos törvénynek községi végrehajtása.

Rendelet, mely ellenőrzi a használt ruháknak, ócska vasaknak stb. árusítását. 18 éven aluli személynek tilos ily árukkal kereskedni. Ez a kitűnő törvény a gyermekeket sok lopástól visszatartja.

A norvég nőszövetség indítványára a rendőrség megtiltotta a gyermekek korcsmába járását és ezzel kapcsolatban, hogy nyilvános helyiségekben ne árulhassanak.

Bizottságot szerveztek a pornográfiai irodalom árusítása és az erkölcstelen képek kiállítása ellen.

Fröbel rendszerű gyermekmenhelyeket szerveztek és alakítottak át, az intézők fizetését fölemelték és nyugdíjukat biztosították.

Az elemi népiskolák székének 3 nőtagja van, míg a felsőbb iskolák hatóságában csak egy nő foglal helyet.

Sok esetben a városi tanács nőtagjai az indítványozottnál magasabb nyugdíjakat vívtak ki tanítók és más tisztviselők részére. Bizottságot szerveztek egy törvényjavaslat készítésére, mely az összes városi alkalmazottak nyugdíját meghatározza. E bizottságnak egy nőtagja van.

Két nő szegényügyi gyám.

A gyámhatóságban, mely az elhanyagolt gyermekek táplálását vizsgálja felül, a nőket 3 tag képviseli. E ható-

ság a gyermekeket elveheti szüleitől, hogy aztán magán-családoknál vagy iskola-otthonokban helyezze el őket.

Folyó évben egy nőt, aki kiváló gazdaasszony és ügyes vegyész, az egészségügyi bizottságba választották be.

A nők indítványának köszönhető, hogy egy egészségügyi ellenőri állást szerveztek a pékműhelyek, a tejárúk, a hús és a halak felülvizsgálására. Májris sok egészségtelen és romlott áruk eladását gátolták meg.

Egy nőt ipari felügyelővé neveztek ki azon gyárak részére, hol nőmunkások dolgoznak. Mivel Drammen nagy gyárváros, hol több száz gyári munkásnő dolgozik, ezen felügyelőnőnek sok fontos feladata van az egészségügyi szabályok betartásának ellenőrzése körül, azonfelül tanácsokat és utasításokat ad leányoknak, asszonyoknak. A kormány egy állami iparfelügyelőnő kinevezését indítványozta.

Mint a legtöbb városban, Drammenben is van a nőknek egyesületük a tüdővész leküzdésére, melynek a város évi 2000 korona segélyt ad.

A norvég nőszövetség ingyenes foggyógyászati intézetet létesített gyermekek részére, melyhez a város 500 koronával járult hozzá.

Nyilvános polgári iskolákban és gimnáziumokban leányokat is felvesznek. Ezeknél az iskoláknál több tanítónő, úgyszintén felügyelőnő van alkalmazva. Két szakiskolának női főfelügyelője van. Leányoknak és fiúknak tandíjmentességet biztosítottak felsőbb tanintézeteknél, ha tanulmányaikat folytatni kívánják.

A város évi 800 koronával támogatja a révendőrséget, melynek kötelessége, hogy ne csak a gyermekek tolvajlásait akadályozza meg, hanem a fiatal leányoknak útját állja, ha a dockokba akarnak menni, ha hajófedélzeten, vagy a kikötőben akarják az éjszakát tölteni, mert tengerészek erkölcsstelenségre csábítják és bátorítják őket. Ezt a felügyeletet a Norvég Nőszövetség kérvényezte.

Nőket választottak törvényszéki szolgálatra és esküdt-székekbe. Drammenben tavaly a törvényszéki tárgyalásoknál, hol 11 esetben hoztak ítéletet, egy és ugyanazon nő 5 esetben töltötte be az elnöki tiszteket. Négy esetben egyhangúlag választotta őt meg a többi 9 esküdt. Ezt annak bizonyítására említem, hogy a norvég férfiak mily egyetértésben dolgoznak a nőkkel.

A hagyatékok felülvizsgáló és az agok otthonának bizottságában szintén képviselve vannak a nők.

Gyermekek számára közjátéktereket fognak létesíteni.

A Norvég Nőszövetség háztartás-gazdasági iskolát alapított.

A gyermekműhelyeket segélyezték; a népkönyvtár és tanoncotthon alapító-bizottságába szintén választottak nőtagokat. A mértékletesség terjesztésében a nők nagy és lelkes munkát végeztek és pedig kitűnő eredményel. Az italmérési engedélyek számát megszorították az árusítási idő tartamát pedig rövidebbre szabták.

Városi munkáshelyező hivatalt állítottak föl két női felügyelővel, kik közül az egyik munkáltató, a másik alkalmazott.

A nők küzdelmének köszönhető, hogy a városi tanács 2000 korona költséggel egy új mentőállomást léte-

sített. Ezelőtt csak egy volt, mely úgy ragályos, mint más beteget is szállított.

Egy nő van alkalmazva a kereskedelmi törvényszéknél. A drammeni munkásügyi bizottságba, mely új képviseleti intézmény, szintén beválasztottak egy nőt.

Nők rendszeren mint bírói segédek is működnek polgári peresetekben.

A börtönfelügyelő bizottságnak is van egy női tagja és a járási börtön női rabjainál egyik porkolábi tisztet szintén nő tölti be.

Norvégiának egyik kitűnő törvénye az, amely a dajkaságba kiadott gyermekek megvizsgálását rendeli el. Városunkban kivívtuk, hogy számos nőt neveztek ki, akiknek tiszte, hogy minden ellátásra kiadott gyermeket havonként megvizsgáljanak.

Indítványozták, hogy nőket adóhivatalokban is alkalmazzanak. Drammenben, melynek évi budgetje 1,600.000 skand. K-t tesz ki, nő volt a városi könyvelő, kit múlt nyáron adóbeszedőnek rendeltek ki.

A községi kezelésben levő villamos művek pénztárnoka szintén nő.

E nőtársaink említésével csak röviden vázoltuk azt a sok munkát, melyet Drammenben a nők községi választójogának ideje alatt véghez vittünk.

Jövő nyáron lesz első alkalmunk az egyelőre a norvég nőknek csak körülbelül három-ötödére kiterjedő politikai választójogunkat gyakorolni. Városunk két képviselőt választ. Nem reméljük, hogy ez esetben nőt is megválasszanak, de a jelölttel szemben követeléseket támasztunk. Két politikai pártunk felvette programjába az általános választójogot és előrelátható, hogy a női választók legnagyobb része ezek te a jelöltekre fog szavazni.

Szabadelvű kormányunk az általános választójog bevezetéséért a községi általános választójogot indítványozza és mivel e reformot az országgyűlés egyszeri szavazással jogérvényre emelheti, egész bizonyos, hogy nagy többséggel el is fogadják.

Az 1910.-i községi választáson már az összes, most még kizárt nőtestvéreink is szavazni fognak. Reméljük, hogy akkor legalább 12 női tanácstagot választanak, ami városunk tanácsának 20%-át teszi.

A kormány a nőkre is kiterjedő általános politikai választójogot is indítványozni fogja és igen örülnénk, ha ez mihamar valósággá válnék. Két pártnak van ez a programjában, ú. m. a bal, vagy szabadelvű pártban és a szociáldemokratában. De sok más párthoz tartozó képviselő is meg fogja szavazni e javaslatot, ha napirendre tűzik a képviselőházban.

Fordította: P.

A FEMINIZMUS ERKÖLCSTANA.

Írta: FRIDA STÉENHOF, Stockholm.

(Befejezés.)

Az idők folyamán különböző előjogokkal ruházták fel a családft.

Tulajdonképpen a férfiak követelték e jogokat, túlértkelve egyoldalúan a női munka rovására a maguk

munkáját. Jogosan már nem is védhetők ezen előjogok, de szívósak és azért fennállanak ilyen előjogok:

Csak férfiak „törvényhozók”. A női munkát rosszabbul fizetik, mint a férfiakét, még ha tényleg egyenlő értékű is. A jól fizetett hivatalokból a nőt távol tartják.

Sokáig teljesen kielégítette a férfiakat a nemeknek ezen társadalmi megkülönböztetése, de újabb fordulat állott be. Különösen az intelligens fiatalság eltűnődik azon, hogy mennyiben és valóban oly nagy-e az ezen előjogokból folyó öröm, mint ahogyan eddig hitték.

Bizonyos büszkeséggel mondogatják, hogy a nőket még silányabban fizetik, mint őket és hogy azok nem lehetnek sem képviselők, sem miniszterek. Rendesen a fiatal emberek sem lesznek azokká. De ha alárendelt is a maguk helyzete, még sem becsülik többre a nőt. Ugyan megvan nekik a férjnek és a családfőnek örökölt politikai és társadalmi joga, – in spe – de családot nem alapíthatnak. Ez a kicsi „d e” megnyitotta a szemüket. A család és az otthon drága portéka lett. Az élet értékeinek megváltozása járt e tapasztalattal és e gazdasági értékváltozást követte az erkölcsi. Mindaddig, amíg minden fiatal ember elérhette a családfő méltóságát, addig a társadalmi erkölcs előtt szentély volt a család és – befolyásra szert tévén – ez intézményt körülbástyázta. De amióta az otthon: a gyermekek, a háztartás, a lakás, a cselédség elérhetetlen valami a vagyontalan férfira nézve, ezen erődnek épsége nem érdekli őket. Az otthon majdnem megvíthatatlan vár; a középosztályból csak oly harcosok ostromolhatják, akik pénzügyileg felkészültek. Eddig sokat beszéltek az erkölcsi irodalomban, milyen legyen az otthon, hogy jó nevelő-intézeté váljon és milyenek legyenek alapítói és berendezői.

De bizony óvakodtak ama kérdéstől, hogy rendezkedjenek be azok a férfiak, akik nem nősülhetnek, vagy akik nősülni nem a k a r n a k – de azért szerelem után vágyódnak. Szándékosan hallgattak ezekről az emberekéről, velük foglalkozni sem mertek.

De semmi sem rótabb a feleletemnél.

A feminizmus nem retteg semmitől sem, nem tűri, hogy álszeméremből az igazak szenvedjenek képmutatók miatt; a feminizmus belátta, hogy valódi állapotoknak álszenteskedő takargatása számos nőnek a romlása.

Éppen ezen álszenteskedés okozta azt, hogy a férfiaknak számos erotikus szórakozása sok nőnek a romlását és vesztét eredményezte. Minél jóságosabb a nő, annál nagyobb a veszedelem, különösen ha szegény és elhagyott. Végre fölismerte a feminizmus az elhagyottság és eltitkolás veszedelmét.

Egyesületek megalakultak; vitatkoztak s nemsokára világos lett, hogy az elhagyott nő nemcsak a munka terén, hanem a szerelem terén is sokkal gyengébb, semhogy a létért folyó küzdelemben el ne essék. Energikusan követelte a feminizmus, hogy méltóbb létfeltételeket alkossanak a nő részére.

A nők Francia-, Angol- és Németországban szervezkedtek, hogy a szegénysorsú nőt megmentsek; arra törekednek, hogy minél jobb szakképzésben részesüljön; azokat meg, akik az anyaságról lemondani nem akarnak, olyképpen biztositják, hogy az anyaság beálltakor a befi-

zetett betétek arányában kárpótlást kapjanak. Ehhez higiénikusabb nevelés is járul, hogy – ami ma gyakori – erő és kitarás ne hiányozzék.

A fiatal emberek gondolkozni kezdtek, hogy milyen nehéz a saját otthon megalapítása és elkezdtek kritikai szemmel nézni a házasság intézményét.

Az úgynevezett szent intézményt megfosztották eszményesítő csillogásától.

Én legalább úgy hiszem, hogy a házasság eszméjének tanulmánya feministává teszi a gondolkozó embert. Aki ettől távolmaradni óhajt, az ne foglalkozék vele.

Utódaink egykor ámulva fogják kérdezni: Hogy helyeselheték az emberek valamikor a házasság mai formáját? Hát nem voltak idegek, nem volt gyöngédség? Hát nem értették meg, hogy a szexuális szabadság első feltétele a jellemnek?

Meg nem értik majd utódaink, miképpen védelmezhetjük az emberi jog szempontjából a mai házasságot.

A feminizmus a férfi és nő között ma fennálló törvényes köteleket igazságtalanságnak, törvényes rabszolgaságnak tartja. Természetesen gyakran egyéb, mert sok egyének a felfogása nemesebb, mint a törvénynek a szelleme.

De miképp lesz ott, ahol az egyén alantasabb vagy Ugyanolyan álláspontot foglal el, mint a törvény? Ekkor bizony a gyengébb nem gyámoltalanul az erősebbnek a martaléka. A modern világirodalom világosan bizonyítja, hogy a fiatal, művelt férfiak elfogulatlanul gondolkoznak a házasságról és a szerelemről. Amolyan erkölcsi renaissance-féle támadt.

A regényolvasó tudja, hogy az ifjabb írók más-képpen festik a szerelmet, mint elődjek.

Don Juan többé nem csapong oly vidáman és minden felelőség nélkül; van – legalább a könyvekben – szíve, mely nemcsak saját, hanem az általános erotikus nyomort is meghatóan és fájdalmasan ecseteli.

A modern írók érzelmesek és fölismerik a szerelemben a gond és az inség hírnökét. Azt hiszik, hogy azért van ez így, mert a szerelmet nem tisztelik.

Tulajdonképpen nincs is helye a szerelemnek az állami életben. E fölfedezésre juttat a meglévő erkölcs tanulmánya. A meglévő erkölcsstanban van helye a törvényes házasságnak, a cölibátusnak, a prostitúciónak, de nincsen helye a szerelemnek. E fölfedezés aggasztja fiatal poétáinkat.

Ósrégi idők óta éppen a szerelmet tartották az élet poézisének.

Ugyanezt teszi a feminizmus, sőt tovább megy: a szerelmet az erkölcs egyik támaszának – sehogysen veszélyének – nézi. Együtt szomorkodnak feministák és modern írók, mert számkivetették a szerelmet; e bánatból fakadt a komolyság.

Ezen komolyság mellőzte ama félig frivol, félig misztikus hangot, amelyen régibb írók az erotikáról szóltak. A különbség a korok között feltűnően nagy.

Ha elolvassuk a régi írók műveit és nyilatkozataikat a szerelemről, olykor szépeknek, lelkeseknek és ártatlannak találjuk azokat; máskor meg gyerekesek, sőt kamaszosak, szelesek és kegyetlenek s ezekkel összehasonlítva a mi fiatal írói gárdánk érett és férfias.

Az irodalom azelőtt a morál két fajtát ismerte – a férfiét és a nőét. E kettős erkölcs csak a férfinak adja meg a jogot, hogy természetes ösztöneit kielégítse. Olyan nőt, aki ugyanolyan merész, minden mérséklet és elnézés nélkül elítélnek. Elve a régi felfogásnak az volt, hogy a hajadon anyát lábbal kell tiporni, a nőtlen apát azonban bántani nem szabad. Sőt valami elrejtett helyre utasította a nőt, ahol gyermekével együtt éhen vesztetett, hacsak nem ölte meg inkább gyermekét, ami megint fejvesztéssel vagy élethossziglani fegyházzal járt.

A nemeknek e különös erkölcsi szétválasztása annál megfoghatatlanabb volt, mert hiszen közös határokat érintett.

Most nincs az a modern poéta, aki a külön férfi- vagy nő-morált védelmezné. Nincs bizony! Hogy közös voltát kiemeljék új szót alkottak: az „interszexuális morál” kifejezést. E morálnak célja az, hogy az ember előtt oly utakat nyisson meg, amelyeken az egyik fél a szó legszorosabb értelmében igazságos lesz a másik nem és a gyermek iránt.

Ezen interszexuális morál még nincs befejezve, nem is lesz, mert folyton fejlődik, de él és ez a föld. Él az új kor lelkiismeretében és ha ma még gyermekkorát éli is, gyönyörűen fejlődik majd, mert támasza a nemes és erőteljes ifjúság, amely a kultúrából nemcsak hasznot húz, hanem kultúrával megtölteni akarta az életet.

A feministák úgy vélik, hogy joggal magasabbnak tartják erkölcsi felfogásukat, mint a divatos erkölcsöt és hogy moráljuk méltó arra, hogy hirdessék. A feminizmus számol a kor legmagasabb követelményeivel; ezek az igazság és a méltányosság; átértette, hogy a legfőbb morál követésének mik a gyakorlati feltételei. Nem emberfölöttit kíván, nem követeli a vak odaadást, hanem számol az emberi étellel és érti az ember küzdelmeit – a nő szenvedését meg jól ismeri. A feminizmus megszabadítani akar minket a szenvedésektől, mert előtte a haladásnak az a célja, hogy lehetőleg szerencsés életfeltételeket teremtsen. Ez volt vágya mindig az emberiségnek, akár elismerjük ezt, akár pedig nem. Csak abban a mértékben szólhatunk „a kultúra haladásáról”, amilyen mértékben megjavítja haladásunk az emberiségnek földi életét.

Különböztetést azt mondjuk: a kultúra süllyedt – a kultúra letűnt – az önkény uralkodott.

A feminizmus nem tartja valószínűnek azt a haladást, amelynek útját nem a tudomány, nem a gondolkodás egyengeti.

A feminizmus szoktatni akarja a társadalmi osztályokat, a nemeket, az egyéneket mind a gondolkodásra és arra, hogy gondolataiknak tiszteletet szerezzenek. A nők és a nem választóképes férfiak csak akkor szerezhetik meg eszméiknek ezen megbecsülését, ha megkapják a szavazati jogot; enélkül eszméiknek és óhajaiknak érvényt szerezniök lehetetlen.

Leszűrt szellemi munka nélkül a választójog maga nem egyesítheti az emberiséget, hogy célszerűen rendezze be életét. Csakis akkor, ha eléggé önművelődik a szellem, élhetünk majd azokkal a vívmányokkal, amelyeket a tudománynak köszönhetünk.

Tudni fogjuk azt, hogy minden fejlődésnek vannak határozott törvényei, hogy változás nem csodaképpen száll az égből, hogy nem színházi trükkje valamely ügyes rendezőnek, még ha néha olyannak látszik is.

Egy osztály sem érheti el az élet magaslatait, nem a proletárság szegénységében, nem a nőgyöngeségében, ha gondolkodó képességét nem gyarapította. Külső forradalmak csak akkor tartósak, ha megelőzik őket intellektuális előmunkálatok.

Minden civilizációnak alapfeltétele az, hogy az egyének legyenek világos tudata önönmagáról és a világról.

A feminizmus sehogysem ismeri el, hogy a tudatlanság erény, tehát a nőnél sem. A feminizmus racionálisan, a tiszta ész alapján akar hatni.

A felvilágosodást szereti.

Morálja csak más elnevezése a – luxnak, a világosságának. Fordította dr. K. B.

MIÉRT KELL A NŐNEK A VÁLASZTÓJOG?*

1. Mert a nő ugyanúgy tartozik engedelmeskedni a törvényeknek, mint a férfi: kell tehát, hogy résztvehessen azok alkotásában.

2. Mert a nőt éppen úgy megadóztatják, mint a férfit és mégsem szólhat bele az adók felhasználásába.

3. Mert a képviselők csupán a választók kívánságaival törődnek; hiszen azoktól függ mandátumuk.

4. Mert amíg a nő nem választó és nem választható, addig senki sem kérdezi: mire van szüksége. Úgy bánnak vele, mint a gyermekkel, aki nem tudja, mi jó vagy mi rossz reá nézve.

5. Mert kell, hogy a parlament a nép akaratát fejezze ki; ez pedig lehetetlen, amíg a nőt, a nép nagyobbik felét megakadályozzák akaratát közvetlen nyilvánításában.

6. Mert vannak a nőnek speciális, az anyasággal kapcsolatos érdekei; ezeknek szószólója csakis ő maga lehet. Csak az tudja, hol szorít a cipő, aki viseli.

7. Mert a férfiak a nőre nézve sértő törvényeket hozták, megkérdésük nélkül; ezeket csak a nők maguk fogják igazságosan megváltoztatni.

8. Mert a nő elől sok pályát elzártak és a férfiaknak tartották fenn a legjobban fizetett és legkényelmesebb hivatalokat.

9. Mert a nők előtt nyitva álló pályákra sem készítik elő őket a férfikkal egyenlően; a törvényhozás csupán a fiúk kellő kiképzéséről gondoskodik abból a pénzből, amelyet részben a nők adója szolgáltat.

10. Mert csak a választójog segítségével teremthet a nő leányainak is olyan kiképzési lehetőségeket, aminők fiaik számára fennállanak már.

11. Mert a hiányosan kiképzett nőt a legrosszabbul fizetett munkára szorítják.

12. Mert a gyermekekre vonatkozó törvények alkotásánál a nők véleménye ép olyan fontos, mint a férfiaké.

* A Feministák Egyesülete politikai propagandára ilyen szövegű nyomtatványt ad ki. Kapható az egyesületben V. Mária Valéria-utca 12, 100 db ára 2 K.

13. Mert az asszonyt, mint a háztartás vezetőjét, sújtja legjobban a drágaság, amelyet rossz vámszerződések és magas fogyasztási adók idéznek elő.

14. Mert a családjánya nem egyenrangú és egyenjogú a családban férjével.

15. Mert a törvényes anyának nincsen gyermekével szemben szülői hatalma; az apától függ, hogy mennyi beleszólást enged gyermeke sorsába az anyának.

16. Mert gyermekei előtt is megalázza a nőt az, hogy a családban férjénél kisebb jogköre van.

17. Mert csak a nők maguk szüntethetik meg azt az igazságtalanságot, hogy a családjányának úgy a férfínél, mint a nagykorú hajadonnál kevesebb joga van.

18. Mert a nő, aki állítólag gyengébb, egyedül bűnhődik mindazokért a cselekedetekért, amelyekkel a férfival közösen megsértette a társadalmi szokásokat.

19. Mert csakis az anyák javíthatják meg a törvénytelen gyermekek sorsát. (Hogy a férfiak nem tudnak, vagy nem akarnak irántuk igazságosak lenni, azt megdönthetetlenül bebizonyították akkor, amidőn törvénybe iktatták, hogy a törvénytelen apa nem is rokona gyermekének.)

20. Mert a politika a családi élet minden mozzanatára érvényesíti hatását; kell tehát, hogy családi érdekeinek védelmére a nő is gyakorolhasson hatást a politikára.

21. Mert férfiak és nők közötti pörös ügyekben a férfiak vádlók és bírók egyidejűleg; hiszen az összes jogi pályákat kizárólag maguknak tartották fenn a férfiak.

22. Mert ha a nőnek nincsen választójoga, közvetett úton ellenőrizhetetlen, ezért erkölcsstelen és káros befolyást gyakorol a politikára.

23. Mert mindazokban az államokban, ahol a nők választók és választhatók (Wyoming 1869 óta, az európai Man-szigeten 1880 óta, Coloradóban 1893 óta, Újzeelandban 1893 óta; Ausztrália összes államaiban 1895-1909-ben kapták meg a választójogot; Utahban és Idahóban 1896 óta, Finnországban 1906 és Norvégiában 1907 óta), a politika tisztább, becsületesebb és jobban törődik a nép szükségleteivel.

24. Mert a magyar nők egy részének már ösidők óta követküldési joga volt s azt kitűnő politikai érzékkel gyakorolták (Kossuth Lajos is mint asszonynak követe jutott a parlamentbe).

25. Mert a mai magyar nő megkövetelheti, hogy a megalkotandó választójogi törvény – a modern kor igényeinek megfelelően – minden nőre kiterjessze az 1848-ban eltörölt politikai jogokat.

26. Mert törvényes beavatkozást, állami intézményeket és ellenőrzést igényelnek: az alkoholizmus a szegénység, a fertőző betegségek elleni küzdelem, a gyermekvédelem és a békemozgalom.

27. Mert a választójog a legbiztosabb eszköze annak, hogy minden nő, aki komolyan érdeklődik e társadalmi kérdések iránt, hozzájáruljon e súlyos bajok gyökeres orvoslásához, ami összekoldult, összetáncolt, bázárokon gyűjtött pénzüsszegekkel nem lehetséges.

28. Mert a választójog nem öncél, hanem a védelem fegyvere olyanok kezében, akiknek érdekeit senki sem védi a legjobb szerszám azoknak, akik őszintén akarják szolgálni a közérdeket.

29. Mert a nőnek, mint anyának, nevelőnek, munkásnak, adófizetőnek összes szolgálataival szemben az állam még az önrendelkezés jogát sem adja meg.

30. Mert a választójog hiánya olyan megaláztatás, amelyet öntudatos, nemét megbecsülő asszony nem tűrhet meg.

31. Mert sokkal nemesebb lesz a gondtalanul élő nő élete, ha komoly közügyekkel foglalkozik, mint ha léha időtöltésre pazarolja idejét.

GLOSSZÁK.

Lelenc. A lapok a minap jelentették: "Szerdán este a Rákóczi-út 57. számú ház lépcsőházában egy 3-4 hónapos leány csecsemőt találtak. Az apróságot a gyermekmenhelyen helyezték el. Az anyát keresi a rendőrség." Ugyan miért nem méltóztatik az apát is keresni?

Ha nő tenné. Spitzer Ignác, a köztisztviselő nem állt zsugori, külön agglegény, összezsarolt milliókat közcélra hagyományozott. Ötszáz és kétmillió korona közt váltakozó alapítványokat tett: egytől-egyig azzal a brutálisan naiv szigorú kikötéssel, hogy ezért a nevét, a Spitzer Ignác nevet, örök időkre nyilvántartsák, különböző fekete márványlapokra arany betűkkel véssék, alapítványi intézmények fő- és hátsó homlokzatára alkalmazzák, stb., stb. A cseléségét és más személyeket szűken látta el, hiszen azokra nem lehetett márványtáblát diktálni, hogy ébren-alva hirdessék Spitzer Ignác nevét. Az egész végrendelet nem egyéb, mint az öndicsőítésnek legszemérmelenebb hymnusa. Az ország sajtója ezerszeresen visszaverte az Aradról beléharsogott Spitzer Ignác nevet, a nélkül, hogy valaki megbotránkozott volna az öreg külön gazdagodást politikáján, amelynek végrendeletében őszintén kifejezett célja az volt, hogy eredményein nevét szűkebb hazájában hallhatatlanná tegye. Ha ezt nő tette volna! A Kóbor Tamások nem Spitzer Ignácia féktelen hiúságát olvasták volna ki az esetből, hanem „a nő” kicsinyes lelkének egyetemleges képét látnák benne. Mert a Spitzer Ignácok egyének, de a nők milliói egy kaptafán készülnek.

Hátha ezt is nő tenné. Chauchard, Paris legnagyobb áruházának birtokosa, furcsa, külön agglegény, akár az aradi Spitzer Ignác, milliókat hagyományozott olyan barátainak, akik az előkelő társaságba segítették a milliárdossá emelkedett commist. Azoknak a munkásainak pedig, akik a milliókat szerezték, egy-egy ezer frank jutott. Azonkívül elrendelte, hogy félmilliót érő ingombajával temessék el. Micsoda mélységes bányája „a nő” üres, léha, társaságos felületességének, frivol hiúságának kimutatására, ha Chauchard véletlenül aggszűz s nem agglegény.

Vagy ha ilyet produkálna a nő. Egy vidéki nőtisztviselőn kezdődő tüdőbaj tünetei mutatkoznak. A kerületi munkásbeteggyógyító intézmény azonban elsősorban adminisztratív, csak azután gyógyító intézmény. Azért a kezelő orvos elrendeli, hogy a beteggyógyító döntéséig,

valamelyik tudóbajosak számára fennálló telepen kezelteti-e a leányt, vagy sem, az fenyvesbe menjen. Szerencsére a betegnek bátyja fenyves vidéken lakik, ahol valami ipari telep igazgatója. A beteg testvér jelentkezésére azt válaszolja az igazgató úr; hogy csak akkor jöjjön, ha a mama, vagy a házias nővér is vele jöhet, mert igazgató léte nem teheti kockára a hírnevét azzal, hogy egy leány lakjék nála. Úgy-e kicsinyes, hülye külsőségeért beteg embert a kűszöbről visszautasítani: milyen gyönyörű eset volna ez is „a nő” látszatot – bálványozó inferioris természetének igazolására, ha – ilyen kegyetlenséget nő követne el.

Miért? A gyengeelműeket oktató intézet közhírré teszi, hogy a rendelkezésre álló helyekre csak fiúkat vesz fel. Vajjon azt hiszi-e, hogy nincsen gyengeelmű leány? Avagy úgy vélekedik, hogy kár azzal a néhány gyengeelmű leánnyal vesződni, mert hiszen bölcs kormányfőrak úgy is a gyengeelműek sorába szorítják még a tökéletes elmű nőket is, amikor polgárjogok gyakorlásáról volna szó.

A nevelő szemétkosár. Budapest köztisztasági ügye veszedelmesen hasonlít Till Eulenspiegel esetére. A derék bolond mondta egyszer: „Én nem értem az embereket, miért lelkesednek a tollas vankosért, derékalkjért. A múltkor kipróbáltam; szereztem egy tollat, magam alá raktam: de biz, isten úgy sajgott reggelre a derekam, hogy no. Hát ha még olyan fene sok tollat raknék magam alá!” A székesfőváros köztisztasági intézete egy szemétkosarat állított fel Budapesten, kimondván: ha a közönség a kosár használatát megszokja, akkor más nagy városok mintájára szerte a fővárosban állítanak majd ilyen szemétkosarakat. Városunk tisztasága érdekében kérve kérjük polgártársainkat, hozzák el a narancshéját Kőbányáról, vagy a cseresznyemagot az Angyalföldről, az elhasznált villamosjegyet Ó-Budáról, a szalámi héját a Hűvösvölgyből: a Rákóczi-út és Kossuth Lajos utca sarkán álló nevelő szemétkosárba.

Egy ösztöndíj körül. A Budapesti Tanítóegyesület 800 koronás utazási ösztöndíját titkos pályázaton a 13 pályázó közül Havas Irma fővárosi tanítónő nyerte el. A hivatalos jelentés szerint a bíráló-bizottság a jövőben nyilvános pályázatot óhajt, hogy mérlegelhesék – mondotta az igazgató-tanács elnöke – a pályázó személyiséget is, vajjon tényleg tapasztalataiból és nem könyvekből szerzi a pályaterve adatait, ötleteit. Ebből a gyanúsításból kirí az urak afeletti bosszúsága, hogy egy nő munkájának értékét kénytelenek voltak elismerni.

A politikai jog értéke. Az angol kormány munkátlanság esetére való biztosításról szóló törvényjavaslatot készített. Ez csak a munkanélküli férfiakról gondoskodik. Ennél klasszikusabb példát el sem képzelhetők annak illusztrálására. hogy a törvényhozók csak azok érdekeit képviselik, akiktől mandátumukat kapják: a férfiakét. A munkanélküli nőről hadd gondoskodjék a nő éhségének csillapítására mindig kész, irgalmas prostitutio.

Egy községi program bírálata. A Népszava jún. 5-iki számában dicsérettel emlékezik meg a készülő új fővárosi törvényről. Néhány szépség hibát felsorol

ugyan, de egy betűvel sem kifogásolja, hogy választó és választható minden férfi, de egyetlen egy nő se legyen. Ezt nevezik a nő jogaiért való demokratikus harcnak és főképpen a proletárnők érdekképviseletének.

Nők az egyetemen. A fiú, ha csupa elégséges a bizonyítványa, érett férfi, aki korlátozás nélkül egyetemre mehet. A leány azonban csak akkor számíthat az egyetemi felvétel kiüntetésére, ha maximum három elégséges ékteleníti a bizonyítványát. Miért? Ez olyan misztérium, amelybe józan női agy nem tud behatolni. Csak sejtethetjük, hogy azért, mert erős a férfi és gyenge a nő. Minden nemét megbecsülő nőt fellázíthat az egyetemnek következő hivatalos értesítése:

„A budapesti tudomány-egyetem rektori hivatala figyelmezteti a középiskolai érettségi vizsgálatot tett nőket, hogy amennyiben az 1909-10. év első felére beiratkozni óhajtának, a közoktatásügyi miniszterhez címzett és kellően fölszerelt folyamodványaikat július 31-ig nyújtsák be közvetlenül az illetékes dékáni hivatalnál. A több, mint három elégségest tartalmazó érettségi bizonyítványokat fölmutatóknak még rendkívüli hallgató minőségben való fölvetelük sem javasolható.”

Türeلمي adó. A mások gyerekét keveselő búsuló hazafiak az évtizedek óta meghonosodott Egyke ellen hadakoznak. Pénzbírságot, meg ehhez hasonlókat javasolnak a gyerekkliferálást megtagadó „alsóbb néposztálynak” észreterítésére. A városi embertől pedig a sok mindenféle adón, illetéken, díjon, béren felül még „türeلمي díjat” is kezdenek szedni a háziurak, úglátszik a túlságos szaporodás meggátlása érdekében. A Népszava a minap olyan háziurat nevez meg, aki a lakótól egy gyerek után negyven fillért, két gyermeknél hatvan fillért, több gyermeknél heti egy koronát fizettet vízdíj fejében, azonkívül heti egy koronát szed több gyermekes családtól türeلمي adó címen. Fizettetni akarják, ha nincs elég gyereke, fizettetik, ha van: szóval szegény embernél mindenképpen fizetésre lyukad ki a dolog.

Férfimorál. A napilapok a minap jelentették: „Gavris Lázár feketetői gazda nemrég Amerikába vándorolt, hol tudomására jutott, hogy távollétében itthon maradt felesége viszonyt folytat Haricska Tógyer nagyváradi honvédbakával, ki vasárnaponként az asszonyhoz szökött. Gavris erre hazajött Pittsburgból. Éjjel ért a faluba, ahol a szerelmeseket tetten érte, mire haragjában az asszonyt revolverével halálosan megsebesítette. Ma tárgyalta ezt az ügyet a nagyváradi esküdtszék. A vádlott az elnök kérdésére kijelentette, hogy csak azt tette, a mi minden embernek kötelessége. Az esküdtek felmentő verdiktjére a bíróság Gavrist szabadlábra helyezte.” Ehhez kommentárt nem fűztek a lapok. Nekünk pedig felesleges kommentárral szolgálni.

Körmöczbánya iskolai botránya. Allah, se-gits, de ne olyan nagyon! – Szinte megborzadunk, amikor az események ilyen félelmesen igazat adnak nekünk éppen azon a téren, amelyen a legtöbb támadás ér bennünket. Mi, a nemi felvilágosítás megbélyegzett, rágalmazott hívei, megdöbbenve kérdezzük: hát igazán van

még szülő, aki nem jár el energikusan leányának megrottója ellen, mert „jó hírét” félti az ügy bolygatásától? És évtizedeken át egy egész város leánynemzedékét testileg és szellemileg megronthatja két ember, mert a leányoknak színlelniük kell a „bajos tudatlanságot”? Szegény leányok! miért is nem az átkozott feministák leányai vagytok? Azok bezzeg másképp védelmeztek volna benneteket!

De mint az „erkölcsrontó” coeducatio hívei is kérdezzük: vajjon, ha fiúk és leányok együtt, pájtások módjára ülnek a körmöcbányai iskola padjain, a beteg idegzetű férfiak pedig nem az egyetlen férfi ú nimbuszával állanak az erotikus ösztönök első fejlődése korában levő növendékek előtt a kathedrán: egy-egy csattanó pofonnal vagy más efféle természetes gyógymóddal nem gyógyították volna-e ki maguk a leányok? – Csak egy biztos és hathatós védelem létezik: az önvédelem. Ezt pedig csak öntudatos emberek gyakorolhatják, akik természetes környezetben fejlődnek és a konvencióktól el nem nyomott akaraterővel rendelkeznek. A körmöcbányai eset megszólaltatta az Esti levelek népszerű íróját is; a leányiskolai botrányok elkerülésére ajánlja a férfitanárok kiküszöbölését a leányok iskoláiból. Nagy, nagy tévedés! Evvel csak azt lehetne elérni, hogy a leányok nő-tanítókért rajongnának valósággal beteges, természetellenes mértékben, amint azt megteszik ma is, különösen bennlakó intézetekben. Kérdezze meg Zsolt a vele bizalmasan beszélgető asszonyokat: hánynak volt „ideálja” a felsőbb osztályok növendékei vagy a tanítónők között? Nem ugyanazokkal a bohó külsőségekkel hódolt-e azoknak is, mint más alkalommal férfitanáranak? Egy fővárosi leányiskola tanítónői egy ízben ideg-orvos tanácsát voltak kénytelenek kikérni, olyan méreteket öltött az intézetben a személyi kultusz: az osztályok csoportképeiből kicsinyített medaillon-képeket készítetttek s azokat hordták, ki az egyik, ki a másik tanítónőét. Szóval az erotikus gerjedelmek természetellenes irányba terelődnek, ami bizonyára nem kívánatos.

Ezeket a bajokat csakis a coeducatio orvosolhatja: azt a leánykát, aki nap nap mellett együtt dolgozik fiú-pajtásával, nem fogja izgatni az előadóban a férfi. Viszont nem is fog bekövetkezni a speciális női tulajdonságoknak az az egyoldalú túltengése, amely olyan félszegg és erotikus hatások iránt fokozott érzékenységgé teszi a női bennlakó-intézetek növendékeit.

Hogy a leányok a szünetekben nemi dolgokról beszélnek, az a mai nevelők hibája. Természetes, hogy a gondolkozni kezdő embert érdekli saját énjének eredete; ha egyszerű, komoly választ kapna a benne támadó kérdésekre, ismét napirendre térne fölöttük. De minthogy ferdítésekkel, ügyetlen hazugságokkal bizalmatlanná teszik, keresi az igazságot, ahol találja. És mert minden egyes leányt foglalkoztat a kérdés, természetes, hogy együtt keresik annak megoldását, – akár csak a fiúk. Vagy akár a felnőtt ember, ha becsapottnak érzi magát és kutatja azt, amit rejtegetnek előle.

Szerezzünk előfizetőket A Nő és a Társadalomnak!

A LEÁNYOK KERESKEDELMI SZAKOKTATÁSA.

Úgy látszik, döntő ütközet elé jutott ez az érdekelt közönséget évek óta állandóan foglalkoztató kérdés. A Nőtisztviselők Országos Egyesületének évtizedes, lapunkban többször tárgyalt mozgalma végre felkeltette az illetékes körök figyelmét, úgy hogy a székesfőváros tanügyi osztálya is hozzálátott a reformhoz.

Igyekezetében azonban nem sok a köszönet, mert a végzetesen káros tízhavi tanfolyamok helyébe ugyancsak tízhavi tanfolyamokat tervez. Ezeket a tanfolyamokat „gyakorlatiaknak” keresztelte el s így akarta világgá bocsátani. Az a naiv lelkesedés, mellyel a tanügyi osztály a maga alkotását, mint üdvös reformot ajánlotta a tanácsnak, szomorú világot vet az ügyosztálynak a tényleges gyakorlati szükségletekkel szemben fennálló tájékozatlanságára. Nem mintha a tervezők jó-hiszeműségében kételkednénk!

Sőt, éppen mert tudjuk, hogy Budapest közoktatás-ügyének vezetői a legjobb szándékkal dolgoznak, sajnáljuk az igyekezetet kiegészítő gyakorlati érzék hiányát.

A Nőtisztviselők Egyesületének hivatalos rovata bőven beszámol a tervezett tanfolyamok ellen és a rendszeres kereskedelmi iskolák érdekében megindított mozgalomról. Itt csak az egyesületnek e tárgyban kiadott emlékiratának azon részeit akarjuk idézni, amelyek megokolják, miért nem felelhetnek meg a tervezett tanfolyamok a gyakorlati élet kívánalmainak:

„A tervezett új tanfolyamok a meglevő bajokon még csak nem is enyhíthetnek, nemhogy azokat orvosolnák. Tíz hónapra szétosztott tananyaguk nem ölelheti fel a fiúk számára fennálló három évre terjedő kereskedelmi iskolák tananyagát. Az illetékes szakemberek véleménye szerint pedig még három év is kevés annak a szaktudásnak a megszerzésére, amelyre a képzett magántisztviselőnek szüksége volna.

Amikor tehát erős mozgalom törekszik arra, hogy a kereskedelmi iskolák négy évi időtartamra bővítsenek ki, akkor a leányok kereskedelmi kiképzése is csak hasonló irányban tökéletesíthető.

A tervezett „tanfolyamok a zugiskolák kiszorítására sem alkalmasak, mert ezek 10 hónapnál rövidebb idő alatt és 120 koronánál kevesebb tandíjért ígérnek tisztviselőnői szakkiképzést, úgy hogy a lelkiismeretlen szülők leányaikat továbbra is a zugiskolákba küldik. A lelkiismeretes szülők pedig, akik a mainál tökéletesebb kiképzésben akarnák részesíteni leányaikat, az új tanfolyamokkal nem nyerne semmit.

A tervezett tanfolyamok végül még súlyosbítják a mai helyzetet, mert a meglevő tanfolyamoknál több tudást nem nyújtva, azok számát fogják szaporítani, akik megfelelő képzettség híján állás-hoz, kenyérkeresethez nem juthatnak.

A tíz hónapra terjedő tanfolyamból kikerülő leányok a férfiak munkájának árát kénytelenek rontani, mert kisebb készületséggel kisebb fizetést kénytelenek elfogadni.

Különösen nagy veszély rejlik továbbá abban, hogy a tízhónapos tanfolyamból kikerülő leányok 15 éves kor-

ban kerülnek a létért való küzdelembe: olyan korban, amelyben sem fizikailag, sem szellemileg nem felelhetnek még meg a magántisztviselői pálya követelményeinek.

A hiányos előképzettségű 15 éves leány, a sokkal jobban képzett 17 éves fiúnak konkurrensé: természetes tehát, hogy egyrészt rontja az árakat, másrészt nem számíthat olyan munkakörre, olyan előmenetelre, mint férfikartársa. Hogy a rendszeres kereskedelmi iskola szervezése nemcsak a nőtisztviselők érdeke, hanem a férfiaké is, bizonyítja az a határozat, melyet a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak 1908 június 29-30-án tartott kongresszusa hozott: „Megköveteli a kongresszus, hogy a kereskedelmi fiskolákat és kereskedelmi iskolákat, nemkülönb az alsófokú szakiskolákat a nőhallgatók előtt is megnyissák oly módon, hogy az iskolalátogatás feltételei dolgában a férfi- és nőhallgató között különbség ne legyen”.

A Magántisztviselők Országos Szövetsége több alkalommal fejezte ki ilyen értelmű meggyőződését határozati javaslatokban és az illetékes hatóságokhoz intézett beadványokban.

Olyan kiváló szakemberek, mint Schack Béla és Mártonffy Márton főigazgatók is lelkes hívei a leányok kereskedelmi iskolái felállításának.

Másrészt a főnökök testületei a maguk érdekeinek szempontjából is sürgetik a kereskedelmi leányiskolák felállítását. Budapesten a Kereskedelmi Csarnok, Pozsonyban a Kereskedelmi és Iparkamara indított erre vonatkozó mozgalmat. Az utóbbi időben több iskolatulajdonos egyesület és magánszemély kért engedélyt a közoktatásügyi kormánytól kereskedelmi leányiskola felállítására. Kiemeljük a Magántisztviselők Országos Szövetségének egyesületünkkel együttesen beadott kérvényét.

Az összes folyamodók közül azonban még egy sem nyert engedélyt a kormánytól, úgy hogy a sokoldalú élénk nagy érdeket képviselő és szolgáló mozgalom mellett sem jutott még előbbre a leányok megfelelő kereskedelmi szakképzésének kérdése.

Ausztriában, Németországban és a legtöbb nyugati államban egyrészt a legtökéletesebb formában oldották meg e kérdést, amennyiben a kereskedelmi fiúiskolákat egyszerűen megnyitották a nők előtt (a legtöbb német kereskedelmi főiskolát is: Frankfurt a/M, Köln, Leipzig stb.), másrészt a fiúkéval teljesen egyenértékű kereskedelmi leányiskolák felállításával feleltek meg a közszükségletnek.”

A Nőtisztviselők Országos Egyesületének ezt a memorandumát kiegészíti a Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamarának az az átírata, amelyet az ország összes nagyobb cégeihez intézett és amelynek szövegéből a következő részt idézzük:

„A közgazdasági munka terén utóbbi időben azt tapasztaltuk, hogy a nők társadalmi és gazdasági helyzete nem nyerhet megfelelő kielégítést az eddigi életviszonyokból folyó foglalkozási ágak útján. Másfelől kétségtelemé vált, hogy a műveltség terjedésével a női nemet jellemző találékonyosság és szelidebb bánásmód a különféle foglalkozási ágakban mindinkább érvényre kezd jutni; így a nevelés és oktatás terén kívül utóbb a tudomány és fontosabb küldetések foglalkoztatják a nőket szélesebb körben. Csak a kereskedelmi és ipari tevékenységben

nélkülözzük még a nők magasabb kiképzését. A változó viszonyokhoz mindenkor könnyen alkalmazkodni tudó kereskedelem már régen felismerte azokata lelki és szellemi tulajdonságokat, amelyek a női nemet kiválóan hivatottá teszik a gyakorlati kereskedelemben való munkálkodásra. A nőknek a családi életből fakadó rendszeretete, pontossága és hajlama a hasznos gazdasági foglalkozásokhoz nálunk is megnyitotta számukra az árukereskedelem számos ágát és a kereskedelmi irodákat.

Bár a nők hasznosan érvényesülnek a kereskedelem terén, fontosabb szerepet ott eddigelé azért nem vihettek, mert hiányzott a kellő szakképzettségük. Már pedig a modern gazdasági versenyviszonyok megkövetelik, hogy a kereskedőnek és iparosnak az üzleti élet ezernyi változatában mindenkor megbízható, a kereskedelmi ismeretek minden ágában jártas segítő társai legyenek. S míg azt látjuk, hogy a közélet más pályáira a nők csak megfelelő előképzettséggel léphetnek, addig a női kereskedelmi oktatás ma még kevésbé fölkarolt területe a közoktatás-ügyünknek. A kereskedelemben alkalmazott nők javarészenek szaktudása a polgári iskolában, esetleg valamely magántanfolyamon nyert elemibb szakismereteken kívül legfeljebb az írógép használatára és a gyorsírás tudására szorítkozik.

Némi haladás nyoma látható az egyéves női kereskedelmi tanfolyamokban, amelyek jövőre nézve is szükséges fokozatot lesznek hivatva betölteni a magasabb kiképzés eléréséig, a fokozott igények kielégítésére azonban immár elengedhetetlen, hogy a nők kereskedelmi szakképzésére a fiú felsőkereskedelmi iskolákkal azonos intézetek létesítése útján gondoskodás történjék.”

Érdekes kísérlet az, amit a város az V-ik kerületi leánygimnáziummal egybekötött felsőbb leányiskolában végzett a kereskedelmi szakoktatás kérdésének megoldására. Nem tudjuk azonban megérteni, miért titkolták e kísérletet az érdekelt közönség előtt. Abból ítélve, amit „nem hivatalosan” tudunk e kísérletről, nem tarthatjuk kielégítőnek a tervet.

Hogy a kérdés végleges megoldása tovább már nem késik, arra biztató jel, hogy a főváros tanácsa Halász Manó városi képviselőnek e tárgyban mondott kitűnő felszólalására a tanfolyamok megnyitását újabb megfontolás tárgyává tette.

E sorok írása idején a következő kommunikét közlik napilapjaink;

„Marosvásárhely tanácsa már a múlt iskolai évben az országban elsőnek oldotta meg ezt a kérdést oly módon, hogy a felső kereskedelmi fiúiskolával párhuzamosan női tanfolyamot nyitott, ahol a tanulóleányok állandó, a fiúkéval egészen azonos, rendszeres oktatásban részesültek s az év végén vizsgálatokat is tettek. Az idén már két osztályban (alsó és közép) folyt tanítás jelentékeny számú növendékekkel s a jövő évben a felső osztály is megnyílik. A vizsgálatok június 24-én és 25-én voltak s igen szép eredményről tettek tanúságot, ami az iskola szükségességét és életképességét fényesen igazolja.”

Most, amikor a nőtisztviselők, a férfi tisztviselők és a munkaadók annyi testülete egységesen állást foglalt amellett, hogy a fiúkéval teljesen azonos képzést nyújtsonak a leányoknak is: sem a kormány, sem a főváros nem vonakodhat tovább az összes érdekelt felek követelésének kielégítésére.

FOGALMAINK A NEMI ÉLETRŐL.

Írta: BHEAR-SKRAINKA FANNY. Arad.

Tisztán pedagógiai szempontból tárgyalom e témát, mert azok a ferde nézetek, fonák elvek, az a nyakatekert gondolkodás, melyet társadalmunk nagy többsége a nemi életről alkot, a gyermeknevelésnél éreztetik legközvetlenebbül hatásukat s így nemcsak etikai, hanem főképen pedagógiai szempontból kell azokat rosszalnunk s kiirtásukra törekednünk. Eme fonák felfogás merőben helytelen eljárásra ösztönöz gyermekeink nevelésénél. Két sarkalatos tényben foglalható össze a szülők és a nevelők, valamint a társadalom hibás eljárása az ifjúsággal szemben. E két főhiba a következő: 1. Már kicsiny korukban, tehát idejekorán, sőt túlkorán ébresztik fel nemi öntudatukat; 2. ha eszük már annyira fejlődött, hogy az élet nemi oldalának megértését, intellektuális magyarázatát kívánják, ezt határozottan megtagadják tőlük, vagy többnyire kétértelmű mosollyal avagy szigorú fenyegetéssel kísért efféle kifakadásokkal kenyeretik le természetes ifjú tudásvágyukat: „Ez nem neked való! Majd megtudod, ha férjhez mégy! Ne törődj te azzal! Ilyet nem illik még kérdezni sem!” stb. S meg vannak róla győződve, hogy az ifjúnak folyton s mind erősebben megújuló tudásvágyát kielégítették, vagy pedig egyszer és mindenkorra visszafojtották. Pedig ellenkezőleg. Az ifjú elvesztette bizalmát szülőihez s ez már magában véve is nagy hiba, de következményei sokkal súlyosabbak: majd másutt keresi tudásvágyának kielégítését s ez mérhetetlen erkölcsi züllésnek a forrása.

Már gyermekkorukban szorgalmasan élesztgetik érzelmeikben a túlkorai nemi öntudatot, – de mindig csak érzéki úton s később az értelmet is elnyomják, siváran hagyják, csupán az érzelmeknek kedveznek. Ez – etikai szempontból – nagy bűn. Akárhány anyát láttam, aki leányának a világért sem adott volna értelmi felvilágosítást a nemi életre vonatkozólag, hanem azért elvitte a „Varázskeringő”-be, esetleg néhány „fiatal ember”-t is hívott páholyukba vendégül, hogy ott együtt épüljenek e darab érzékizgató, kétes erkölcsi tanulságán! S a mama meg volt győződve, hogy leánya ebből „egy kukkot sem ért, ő teljesen ártatlan”. Halvány sejtelmé sincs arról az ilyen jóhiszemű anyának. – hej! de sok van pedig! – mily végzetes az, mikor a leány nem tud, csak érez!

E kettős fonáksággal szemben a következő két eszközt kell használnunk, melyek tulajdonképen ezeknek természetes következményei: 1. A gyermekben nem szabad nemi öntudatot ébresztenünk; vámi kell, míg ez az organizmus természetes fejlettsége folytán s ennek természetes következményeképp fellép; 2. ha a fizikailag és szellemileg ennyire fejlett ifjú leány vagy fiú felvilágosítást kíván, azt maga a szülő vagy a nevelő köteles

megadni. Ilyen nevelés mellett elképzelhető a koedukáció, de a manapság uralkodó pedagógiai áramlat mellett, sajnos, még a leglelkesebb feminista sem mondhatja ezt erkölcsileg hasznosnak.* Nem szabad azért azt gondolnunk, hogy a koedukáció egyáltalán soha sem lesz sikeres.

Végtelenül sajnálatraméltó a mai társadalom, mely az orfeumot, a kinematograf-tulajdonosok által rendezett úgynevezett „párisi estélyeket” s a posvány színdarabokat „nem lányoknak való”-nak minősíti s ezzel épen a lányok érdeklődését ébreszti fel irántuk. Nézetem szerint az, aki estéken át élvezzi az orfeumokban a „Montignoso grófnő”-t avagy Gáspár Dezső nótáit aki a „mozik” párisi estélyein s a „nem lányoknak való” színdarabok, operettek, vígjátékok posványain épülni tud, az nem jóízű ember, legyen az leány vagy asszony, férfi vagy nő. Ha tehát gyermekeinknek az ilyen modern, kulturális intézményekről beszélünk, ne mondjuk nekik, hogy „ez nem lányoknak való”, mert hiszen jóízű asszony vagy férfi sem épülhet erkölcsileg ezen, hanem mondjuk, hogy „ez nem jóízű embernek való!” Ezzel mindjárt felébresztettük ifjú lelkükben az ambíciót, hogy magukat jóízű embereknek tartsák, az ilyen helyeket tehát kerüljék.

Mert talán fölösleges külön hangsúlyozni, hogy a feministák, akik követelik a gyermekek felvilágosítását, az ilyen intézményeknek határozottan ellenségei. Mert nem ilyen helyeken kell az ifjúnak az élet nemi oldaláról fogalmat szereznie, hanem otthon, a családban, a szülők jóakarátú, értelmes felvilágosítása, s künn, az iskolában, a nevelők és tanítók útbaigazítása által.

„Hogy lehet az? – így kiált fel bizonyára nem egy szemérmes szülő – hát én gyermekemnek ilyen frivol, sikamlós dolgokról beszéljek? Vége a szülők iránti tiszteletnek!” Erre azt feleljük, hogy a nemi élet épp úgy törvénye a természetnek, mint a létfenntartás s hogy a természet sohasem „frivol”, nem „sikamlós”, hanem igenis mindig hí önmagához és a körülményekhez, örökszép és következetes! Törvényei és jelenségei is csak ilyenek lehetnek. Az ember frivol, hogy a természet jelenségeit ilyennek bélyegzi, az ember tökéletlen, hogy nem tud a természet erőinek megértésére, még pedig helyes megértésére emelkedni. Ha ilyen szempontból világosítjuk fel gyermekeinket, hogy ők a nemi élet jelenségeiben is a természetet lássák és csodálják, akkor nem veszítik el respektusukat a szülők iránt, hanem erkölcsös, józan gondolkodású emberré neveltük őket és eszük ágában sem lesz, hogy e jelenségeket nevetségesnek találják s elferdítésükön épüljenek. A természet erőinek megértése, csodálása és szeretete legyen igazi hitvallásunk s ezt adjuk gyermekeinknek talizmánul az élet útjaira.

SZEMLE.

A finn országgyűlési választások. A finn nép igazán általános választójog alapján lefolyt harmadik választási ciklusán 21 nőt választottak képviselőül. Közölök 4 a svéd néppárthoz,

* De hiszen éppen a „manapság uralkodó pedagógiai áramlat” megváltoztatására van szükség többek közt a coeducationra. is. Szerk.

1 az új finnekhez, 4 az ófinnekhez és 12 a szociáldemokrata párthoz tartozik. Az agrárpárt 13 és a keresztény munkáspártnak 2 tagja közt nincsen nő.

Sociális nevelés. A székesfőváros közoktatási ügyosztálya több elismerésre méltó kezdeményezéssel alapozza meg a sociális nevelés problémájának megoldását. Tizenkét fővárosi iskola mellett gyermekolvasószerződést szerzett, egy iskolában pedig iskolanővért alkalmazott. A könyvtárakban különösen a szegényebb szülők gyermekei délutánonként 4-től 7 óráig, a szünidőben pedig a délelőtt folyamán tartózkodhatnak. Ha éhesek, tejet, kenyeret kapnak. Az iskolanővér feladata az iskola és a szülők között a gyermek érdekében harmonikus együttműködést előidézni. A beteges, vagy elhanyagolt gyermek megfelelő ápolására és gondozására oktatni a szülőket. A rendszer külföldön oly kitűnően bevált, hogy időpazarlás nálunk annak általánosítását egy személy alkalmazásából álló kipróbálással elodázní.

Ipariskolák leánytanoncok részére. A székesfőváros közoktatási ügyosztálya elhatározta, hogy leányok számára ipari tanonciskolát nyit. Ezzel a feminista-mozgalomnak egy fontos követelése teljesül.

Nőotthon Bécsben. Az általános osztrák nőegylet központi háztartás létesítésére bocsájtott ki felhívást, amely önálló, kenyérkereső nőknek nyújtson otthont. Száz személyre tervezik, 300.000 korona költségelőirányzattal. Ennek az összegnek 90%-át, tehát 270.000 koronát az osztrák kormány nyújtja hitelképen. Úgy hogy az általános osztrák nőegyletnek csak 30.000 korona értékű részjegyeket kell elhelyeznie. Ilyen alapon nálunk is elkélne egy nőotthon.

Coeducatió. A Magyar Tudományos Akadémia többek közt a következő pályázatot hirdeti: A coeducatió, mint erkölcs-paedagógiai probléma. Történelmi és elméleti megvilágításban. A legjobbnak ítélt pályamű jutalma a Gorove-alapítványból 100 arany. Határnap 1910. szeptember 30. A jutalom csak önálló, tudományos beccsel bíró munkának ítéltetik oda. Bővebb értesítést az Akadémia titkársága ad.

A svájci polgári törvénykönyv. A svájci szövetségi parlament elhatározta, hogy az 1907 dec. 10-én elfogadott és 1912 jan. 1-én életbelépő egységes polgári törvénykönyv egy-egy példányát ingyen adják minden svájci polgárnak. Amikor kiderült, hogy csak a férfipolgárságnak szánták a könyveket, a Svájci Nőszövetség azt kérte, hogy legalább az özvegyeknek és önálló nagykorú nőknek is juttassanak egy-egy példányt. A parlament ezt a kívánságot először visszautasította, de rögtön meggondolta a dolgot s a megfelelő példányszámot a Nőszövetség rendelkezésére bocsátotta.

A törvénytelen anya jogai. A norvég kormány törvényjavaslatot készített, amely a

törvénytelen anya és gyermeke jogát tetemesen bővíti. A törvénytelen gyermek a javaslat szerint az apja nevét viselheti, a törvényes gyermekkel egyenlő örökösödési joga legyen. Az anya már három hónappal a szülés előtt és utána kilenc hónapig eltartásra jogosult. Úgy az anya, mint a gyermek tartásdíját a községi pénztárak halasztás nélkül kötelesek fizetni, az apától ezek hajtják be a pénzt.

Az olasz nők választójoga. Az olasz nők választójogi szövetsége június 21-én küldött szövegileg memorandumot nyújtott át Giolitti miniszterelnöknek, melyben a nők választójogát sürgeti. A kérdés már hosszabb idő óta a parlament egy bizottsága előtt fekszik. A miniszterelnök kijelentette, hogy tökéletesen egyetért a memorandum tartalmával. annyira, hogy a kamarában ő maga fog felosztalni a nők választójoga érdekében.

Üdülőtelep munkásnők részére. Az osztrák „Frauenhort” című egyesület az Aspang-vasút mentén nagystílusú munkásnő-üdülőtelepet létesített. Ez 120 személy ellátására alkalmas; fürdő, közös társalgóterem és minden egyéb berendezés a legkényelmesebb kényelmet szolgáltatja. Az üdülőtelepen négy héten át lakást és ellátást ingyen kapnak a munkásnők.

A színésznő problémája. A színészi pálya egyik legégetőbb problémájának megoldása felé visz az a szerződés, melyet a berlini Kleines Theater igazgatója köt a színészeivel. Bennünket különösen az a pontja érdekel, amely szerint „az összes hölgyek, akiknek ötszáz márkánál nincs több havifizetésük, ingyen ruhát kapnak.”

Esperanto. Az angol esperantisták a Jus Suffragii hasábjain arra szólítják fel az esperanto nyelv iránt érdeklődő feministákat, illetve suffragistákat, hogy közöljék címüket Miss F. Barker-rel (London S. „W. 79. Rodenhurst Rd. Clapham Park).

Különfélék. A Konstantinápoly melletti Fundukliban legközelebb megnyílik az első török leánygimnázium. – Baden nagyhercegségben f ő r e á l i s k o l á t szerveztek leányok számára. – Az osztrák „Akademischer Frauenverein” deputációja kérvényt nyújtott át a közoktatásügyi miniszternek, amelyben a jogi fakultás és a műegyetem megnyitását kéri. A kérvényt az egyesületen kívül számos realiskolai tanulmányt végzett nő írta alá. – Paris munkásnegyedében. Montmartreban legközelebb szobrot állítanak Louise Michelnek. – Egy az összes olasz iskolák és könyvtárak számára sokszorosítandó Carducci-portraitra kiírt pályázaton 68 pályázó közül Marcella Laublot Croce nyerte el az első díjat. – Az osztrák munkaügyi minisztérium egészségügyi osztályának főnökeül Lakowich Berta asszonyt nevezték ki. – A bécsi posta- és telefonközpont kimutatást közöl arról, hogy helyiségeiben, ahol azelőtt rengeteg sör fogyott, most az alkohol mindjobban kiszorul. A telefonközpontban 31.175 és a távíradközpontban 5686 üveg szódavíz és gyümölcslelő fogyott 1908-ban. – A müncheni állatorvosi főiskolának halászati biológiai kísérleti osztályán dr. Marianne Plehut asszisztenssé nevezték ki.

Schwimmer Rózsa: „A londoni kongresszus tanulságai” című cikkének folytatása helyszűke miatt a jövő számra maradt.

IRODALOM.

Charlotte Perkins Gilman folyóirata. The forerunner (Az Előőr) címen havi folyóiratot indít a nagy amerikai író, aki nemcsak sociologiai kutatásaival, hanem verseivel és szépirodalmi munkáival is a világ legnagyobb írói sorába jutott. Az új folyóiratot, melynek prospektusa a legváltozatosabb programot ígéri, Charlotte Perkins Gilman maga fogja írni. Előfizetési ára postadíjjal együtt évi 7 K. Megrendeléseket elfogad a Feministák Egyesülete, V., Mária Valéria-utca 12.

Grill Richardné Wohlfarth Anna: Dalok az az ifjúság számára. Ára 3 K. Dalok a kis világ számára. Ára 2.40 K. Mindkettőt kiadja Hornyánszky Viktor. Budapest. Iskolai használatra írt dalok két füzet. Mindkettőben friss, egészséges zenei érzék lüktet. A dalocskák kellemesen meglepnek az iskolai használatra írt dalok sablonjától eltérő modernségükkel. Túlnyomó részben Pósa Lajos verseit dolgozta fel a szerző, akinek zenéje ötletesség dolgában magasan felette áll az értelmetlen csilingelésben kimerülő verseknek. A két füzet értékét – valósággal csoda – „illetékes helyen” is felismerték, mert úgy a közoktatásügyi minisztérium, mint a székesfőváros tanácsa iskolai használatra hivatalosan engedélyezte. Grillné Wohlfarth Anna az első magyar asszony akinek szerzeményeit ilyen hivatalosan elismerik.

A magyar család aranykönyve. Első kötet. Ára 22 korona. Kiadja az Athenaeum irodalmi vállalat r.-t. Budapest. Prospektusa szerint „c é l j a, hogy a család erkölcsi és anyagi boldogulásának minden kérdésében útmutatója, tanácsadója legyen minden magyar családnak”. Csak a teljes mű kiadása után ítélni lehet meg, megfelelt-e a könyv ennek a célnak. Az első kötet egészségügyi, ruházati és lakáskérdéseket tárgyal, olykor túlságos bőven, más részeiben meg igen felületesen. A cikkek sokszor ellentmondók, pl. egyik helyen ellenzik a fűzőviselést, a szeszfogyasztást, a másikon megengedhetőnek, ajánlhatónak, veszélytelennek mondják. Mintha a megírásnál nem annyira a szerző szilárd meggyőződése, mint az a szempont dominált volna, hogy a különböző ízlésű olvasók megtalálhassák benne azt a tanácsot, amelyet legjobban szeretnek találni.

Legalaposabb az egészségügyi kérdések tárgyalása, a másik két fejezet azonban nehezen ad valamelyes használható tanácsot arra szoruló embereknek. Pedig úgy a lakás, mint a ruházatkódás terén alaposabb és eredetibb mondanivalója is lehet a modern szakembernek.

Marianne Hainisch. Március hó 25-én ünnepelték az Osztrák Nőszövetség elnökének hetvenedik születésnapját. Az ünnepség legszebb dokumentuma az a kis füzet, amelyet az Osztrák Nőszövetség elnöke tiszteletére kiadott.

Az antifeministák kezére szeretnők játszani ezt az ízléses, női kézből eredő emlékfüzetet. Hadd ismernék meg a világ egyik legbuzgóbb feministáját, aki a füzetben reprodukált képek tanúsága szerint, csodaszép leány, bájos asszony volt ifjúságában, amikor a nő rettenetes szellemi és gazdasági helyzete arra ösztökélte az előkelő családból való, boldog házasságban élő asszonyt, hogy életét ossza meg családjá és a közügyek közt. És félszázados szüntelen munkában töltött, egyéni bánatban, de dús örömben és sikerekben is gazdag idő után a 70 éves Hainischné ma is a női báj átszellemült szépségével demonstrál az „elnőtlenedés” gyermekes vádjá ellen.

Ez az asszony előkelő, kényelmes bécsi otthonát, a Semmeringen levő gyönyörű villájának csábító kényelmét e nyáron, a bibliai kor határán túl, azért hagyja el, mert Canadában közgyűlése lesz a Nemzetközi Nőszövetségnek, Hainischné tehát Amerikában tölti majd a nyaralásra szánt idejét.

Az ünnepi füzet azonban nemcsak Marianne Hainisch testben-lélekben, gondolatban és tettben egyaránt harmonikus személyiségét dicséri, hanem komoly bizonyítéka a nők mindinkább emelkedő és fejlődő elismerőképességének is. Azelőtt a nagy emberek értékének felismeréséhez vezető kaput csak a halál kulcsa nyitotta ki. Az irigység, a közömbösség és az emberi kicsinyesség torlaszolta el ezt az utat a nagy egyéniségek haláláig. Hainisch asszony ünnepeltetése mutatja azt a törekvést, hogy a nagy-érdemű asszony maga is élvezhesse munkája gyümölcseit, gyönyörködhessek eredményeiben és lássa az elismerő hála élő kifejezését.

Alice Zimmern: „Women's Suffrage in Many Lands” London, The Woman Citizen Publishing Society. Ára 1 sh. Rövid, több tévedést is tartalmazó, összefoglalása a nők választójogi küzdelme mai állásának. Mindaddig, amíg a Választójogi Világszövetség alapos kézikönyve megjelenik, sok esetben jó szolgálatot tehet a kis könyvecske.

BEÉRKEZETT MŰVEK:*

Gallovich Jenő: Föld. Budapest. Athenaeum irod. és nyomdai r.-t. kiadása. Ára?

Dr. Petz Lajosné: A békeeszme és a béke-mozgalom. Kiadja a Magyar Szent Korona Országainak Békeegyesülete, Budapest. Ára 25 f.

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

Örvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Főtitkár:
HELLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA
V., Aszany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEL.

Tagsági díj tetőzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítónők elbe-
nyezése ugyanezkor.

A II. félévi tagsági díj július hó 1-én esedékes!

Politikai propaganda-alapunkra újabb adakoztak:	
Egy jóízű kacagásért, Kapósvár	3.60 K.
B. A.	7.50 „
Blochné.....	2.- „
K. M.	1.- „
Hoffmann Vilmos	6.- „
Eddigi gyűjtésünk	2546.10 „
Összesen	2566.20 K.

NYÁRI MUNKATERV.

Egyesületünk Gyakorlati Tanácsadója nyáron át is megszakítás nélkül folytatja működését. Kérjük tagtársainkat, hogy ha szakegyesületek útján be nem tölthető állás üresedéséről tudomást szereznek, jelentsék be azokat egyesületünknel, a kivánt előképzettség, a munkakör és a fizetési feltételek pontos és részletes megjelölésével. Szintügy utasítsák hozzánk a szakegyesületekhez nem tartozó állás-keresőket is. Sikeresen csak személyes megbeszélés alapján tanácsolhatunk. Tanácsadó munkaságunk legfontosabb ága a pályaválasztás; nagyon kívánatos, hogy mind a pályaválasztó leánnyal, majd annak szüleiével személyesen tanácskozhassunk, mert csakis így nyerhetünk némi betekintést a helyzetbe. Ügyvéd-tagtársaink szíves segítségével ingyenes jogvédelmet nyújtunk vagyontalan nőknek. Az állami gyermekvédelemre vonatkozólag mindennemű útbaigazítással szolgálunk. Tagtársaink segítségét e munkában is nagy köszönettel vesszük. (Hivatalos órákat l. fent.)

Politikai bizottságunknak nyáron át is munkára készen kell állania, nem tudjuk, a politikai helyzet alakulása mikor követeli meg erőlyes munkásságát.

Budapesten maradó tagtársaink szíveskedjenek irodánkban jelentkezni, hogy a politikai propaganda-munkában segítségüket igénybe vehessük. Magyarországon nyaraló tagtársaink szíves értesítését kérjük: mit tehetnek tartózkodási helyükön eszméink terjesztése érdekében?

Vidéki tagtársaink szíveskedjenek velünk idejkorán közölni: mikor van lakóhelyükön politikai gyűlés vagy más propagandára alkalmas összejövetel?

Választójogi bélyegeket és 10-filléres gyűjtőlapokat készséggel küldünk minden tagtársnak.

Tréfás feminista levelezőlapok 10 fillérjével kaphatók egyesületünkben.

Feminista Naptár 1910. évi kiadására – híres nők arcképcsarnoka – előfizetéseket már most kérünk. Előfizetési ára S.20 K, bolti ára 1.50 K.

JÚNIUSI KRÓNKA.

Nagy érdeklődés mellett referáltak június 7-én egyesületünk londoni delegátusai az április 26 és május 1-je között lefolyt nemzetközi választójogi kongresszusról. Jelentésük tartalmát lapunk olvasói nagyjában ismerik; személyes benyomásai részletezése és a londoni művészek választójogi szövetségének plakát-, levelezőlap- és könyvrajzai bővítették és élénkítették a szóbeli előadást. A jelentések folyamán megcáfolták a kongresszust rágál-

mazó, a Népszavában megjelent, légből kapott állításokon alapuló közleményt. Jelenlevő tagtársaink és vendégeink nagy lelkesedéssel fogadkoztak, hogy a 2 év múlva Stockholmban tartandó kongresszuson résztvenni törekszenek s az útiköltség összegyűjtését máris megkezdik.

Pályaválasztási értekezletünk június 14-én nagy érdeklődés mellett folyt le; arra buzdítottuk a megjelent szülőket, hogy gyermekeik testi szervezetének erősítésére nagy gondot fordítsanak, mert a serdülő korban legveszedelmesebb ennek elhanyagolása. Ajánlottuk, hogy minél tökéletesebb, azaz minél hosszabb kiképzésben részesítsék leányaikat, hogy azok ne csupán segédmunkásai, hanem teljes értékű mesterei lehessenek hivatásuknak. Mint jelenleg túlszűfolt pályákat egyelőre nem ajánlottuk a tanítónőit, zene- és rajztanítónőit, különösen a fővárosban. Ellenben nagyon keresik a képzett gyermekgondozó nőket és nevelőnőket. Nagy munkatér nyílik továbbá az ipar terén. A nyugdíjas állások túlszűfoltóságát csakis a biztosítás minél nagyobb kiterjesztése és fejlesztése szüntetheti meg; a Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjbiztosító Egyesülete már most is olcsó és kedvező biztosítást nyújt minden önállóan kereső embernek.

Az egyes pályák közül Thury Zoltánné a fehérmű- és felsőruhavarrást s az ezekre előkészítő fővárosi ipartanfolyamokat, Mirkovszkyné Greguss Gizella, az iparművészetet s az erre tanító fővárosi iparrajziskolát, Pogány Paula a fényképész pályát, Dirnfeld Janka a fogtechnikát, Schwimmer Rózsa a kertészetet és az egyesület vezetése alatt nemsokára megnyíló kertészeti tanfolyamokat, Willhelm Szidónia a nőtisztviselői pályát, Hacker Boriska a középiskolai tanárok helyzetét, dr. Frank Olga a gyógyszerész és orvosi pályát ismertette. – Willhelm Szidónia előadása kapcsán a jelenvolt szülők állást foglaltak a székesfőváros tanügyi osztályának szervezésében levő, az eddigieknél is silányabb női kereskedelmi tanfolyamai ellen, és megbízták egyesületünket: keresse meg a székesfőváros tanácsát azzal a kérelemmel, hogy a fiúkéval minden tekintetben megegyező, legalább 3 éves felső kereskedelmi iskolát szervezzen leányok számára.

Hajó-ünnepélyünk, a szórakozás terén egyesületünk első kísérlete, minden várakozáson felül sikerült. Nagy közönség, élénk hangulat, művészi és mulattató műsor, a rendező-bizottság kifogyhatatlanul leleményes mókái, a tréfás sorsolás, a bánati aranyhímzés kiállítása, mind hozzájárult ahhoz, hogy még a tőlünk távol álló közönség is kedélyesen érezze magát és egyhangúlag kívánja ennek, a Dunasor természet szépségeit érvényre juttató és szellemi szórakozásban bővelkedő estének mielőbbi megismétlését. Ha a politikai helyzet komolyabb munkával teljesen le nem köti erőnket, szeptemberben újból alkalmat nyújtunk a nagyközönségnek, hogy Budapest gyönyörű esti képének élvezése közben barátkozzék meg a nő politikai egyenjogúsításának eszméjével. A parti közönség ezrei nézték és tárgyalták a hatalmas, kilágított felírást: **V á l a s z t ó j o g o t a n ö n e k !**

Pöstyénben, egyesületünk fáradhatatlan vál. tagja, Engel Berta ottani tagtársaink buzgó és lelkes segítségével, előadást rendezett, melyen Schwimmer Rózsa előadást tartott. A termet zsúfolásig megtöltő közönség körében élénk vita indult meg. Kilenc új tag csatlakozott ez alkalommal egyesületünkhöz.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTESEITSEI.

Postatak. 17764.
TELEFON 80-75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot.

ÖSSZEJÖVETELK JÚLIUS HAVÁBAN:

Minden szerdán este ½9 óraker összejövétel a budai várkert-kioszkban.

8-án este 8-kor vigalmi bizottsági ülés, melyen minden tagtárs résztvehet, aki egy augusztus elején rendezendő hajóünnepély előkészítésében akar segíteni.

11-én kirándulás Kovácspatakra, találkozás 9 órakor a nyugoti pályaudvaron. A vonat 9.20-kor indul.

25-én délután kirándulás a Római fürdőbe. Találkozás a Pálffy-téren a helyi érdekű vasúti állomáson délután 3 óraker.

Üdülőttelep. Üdülőttelepünk június 15-e óta áll a tagtársaink rendelkezésére. Ez évben is Balaton-Lellén béreltünk lakást szép fekvésű villában. Június havában 5 tagtárs vette igénybe. Sürgős jelentkezéseket még elfogadjunk. Ama tagtársaink számára, akik az üdülőttelepen már nem helyezhetők el, igyekezünk olcsóbb lakást szerezni.

Tisztelt tagtársak! Az üdülőttelep kívánatos fejlesztésében anyagi eszközök hiánya akadályoz meg bennünket. Sajnos, a rendelkezésünkre álló összeg éppen csak a fentartásra elegendő, fejlesztéséhez kevés. Kérjük mindazokat, akik egyesületünknek ezt a népszerű intézményét méltányolják, hogy támogassanak bennünket ebben a humánus törekvésünkben bármilyen formában. Szólítsuk fel adakozásra a cégeket és kartársainkat. Az üdülőttelep-bizottsághoz az elmúlt hónapban befolyt Steiner Riza adománya 6 korona. Befizetési lapot nagy mennyiségben gyűjtöttek: Fürst Rózsika (Szeged), Blumgrund Janka, Fantl Gizella, Schwartz Paula, Mayer Iona és Beer-mann Rózsa tagtársak.

Lakásváltozások sürgős bejelentését kérjük,

mert aki rossz címe miatt nem kapja meg a lapot, annak nem pótolja a kiadóhivatal.

Tartsuk első kötelességünknek, hogy tagdíjunkt, ha vonta egy koronát, mindig a hónap első napjaiban juttassuk az egyesületbe. Befizetési lapot e célra telefonkérésre azonnal küldünk.

Az egyesületben kedvezményes áron kapható: Lakács- és Császárfürdő-jegy és villamos vasúti jegy.

Nagygyűlésünk, amelyet a női kereskedelmi szakoktatás érdekében tartottunk június hó 24-én a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében, valóban imponánsnak és sikeresnek mondható. A nagygyűlést egybehívtuk, mert a főváros közoktatási ügyosztálya a meglévő kereskedelmi szaktanfolyamok kiépítése, ezek három esztendőre terjedő rendszeres kereskedelmi iskolákká való fejlesztése helyett,

ismét experimentálni készül. Gyakorlatiakkak nevezett, a polgári iskolákkal kapcsolatban egy esztendőre terjedő tanfolyamokat akar nyitni, ahol minden elméleti oktatás kizárásával, gyakorlati emberek, tehát nem szaktanárok készítsék elő a leányokat a pályára.

Ez az újítás, habár a napisajtó nagy újongással fogadta, bennünket el nem kápráztatott. Azonnal megláttuk a benne rejlő veszedelmet. Információt kértünk a közoktatási ügyosztálytól, amely nem akarja, belátni, hogy a tervezett új iskola még egy fokkal rosszabb, mint az anyira káros gép- és gyorsíró tanfolyamok, mert hivatalos jellege van. Az új iskola tanítványai ép oly nehezen jutnak majd álláshoz, mint az eddigi rossz szul képzett kezdők s ha mégis kapnak állást, előmenetelre ép oly kevésbé számíthatnak. Ók is csak rontják a már állásban levő, esetleg jobban képzett kartársak helyzetét. Ezeket fejtettük ki abban a beadványban, amelyet a közoktatási ügyosztály vezetőjének és a székesfővárosi tanügyi bizottság minden tagjának megküldöttünk azzal a kéréssel, hogy a főváros segítsen megoldani a női kereskedelmi szakoktatás égetően sürgős kérdését abban a formában, hogy a pályára készülő leányoknak ugyanolyan kiképzési lehetőségek álljanak rendelkezésre, mint a fiúknak. A nagygyűlésen, amelyet ebben a tárgyban tartottunk a kereskedelmi és iparkamarában, tagtársaink szép számmal vettek részt. Képviseltették magukat a nagygyűlésen: a Gyáriparosok Országos Szövetsége, a Magántisztviselők Országos Szövetsége, a Magántisztviselők Otthona, a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége, az Országos Iparegyesület, a Magyar Pénzüntézetek Országos Szövetsége. Ezeket kívül írásban bejelentették az alant közölt határozati javaslatához való hozzájárulásukat a Magyar Kereskedelmi Csarnok, az Aradi, Temesvári és Szombathelyi Nőtisztviselők Egyesületei és a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete.

Elnökünk megnyitójában röviden vázolta az okokat, mely miatt a nagygyűlést összehívtuk. A tárgyat magát Schwimmer Rózsa, egyesületünk tanügyi bizottságának előadója kimerítően ismertette. A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz úgy a munkaadók, valamint a férfikollégák egyesületeinek kiküldöttei hozzászóltak. Fischer Árpád, a Magántisztviselők Országos Szövetségének alelnöke meleg szavakkal méltatta jogos törekvésünket és a Szövetség részéről a legmesszebbmenőbb támogatást helyezte kilátásba ebben a mozgalomban. Fazekas Armin az új kereskedelmi iskolák tervét bírálta és annak a meggyőződéskének adott kifejezést, hogy csakis egyenlően képzett tisztviselői kar emelheti a kívánt magasságra az ország kereskedelmét és iparát. Dr. Nyári Pál, a Magyar Pénzüntézetek Szövetségének titkára és Rudas Ignác ugyan-ebben az értelemben nyilatkoztak. A benyújtott határozati javaslatot a nagygyűlés egyhangúan elfogadta. Szóba került a gyűlésen a Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara terve a rendszeres női kereskedelmi iskola felállítását illetőleg és Hahoty Sándor igazgató kezdeményezése ezen a téren. A gyűlésen mindvégig lelkes hangulat uralkodott és elnökünk zárszavában ama reményének adott kifejezést, hogy ugyanezt a társaságot már rövid idő múlva eredmények bejelentésére hívhatjuk egybe. A nagygyűlés alantli határozati javaslat elfogadásával ért véget, melyet illetékes helyre eljuttattunk:

„Határozati javaslat. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete részétől 1909 évi június hó 24-én a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarába egybehívott nagygyűlés a nagygyűlésen képviselt kartársi és főnöki testületek nevében is;

tiltakozik a főváros közoktatási ügyosztályának azon terve ellen, hogy a női kereskedelmi szakoktatást ismét próbaképpen kezelje és a tervbe vett egy évre terjedő kereskedelmi tanfolyamokat, amelyek a gyakorlati élet követelményeinek semmiképpen sem felelhetnek meg, életbe léptesse.

Követeli a nagygyűlés ezzel szemben, hogy az eddig fennálló, de ki nem elégítőnek bizonyult női kereskedelmi szaktanfolyamok megszüntetésével szervezzen a székesfőváros tanácsa a fiúkéval teljesen azonos tantervű és tartamú, tehát legalább 3 évre terjedő kereskedelmi leányiskolákat, vagy nyissa meg a már meglévő kereskedelmi iskolákat a tisztviselői pályára készülő leányok előtt!”

A Ferenc József Kereskedelmi Kórház ama nőtagjai, akik egyúttal egyesületünknek is tagjai, értekezletté jöttek össze egyesületünkben június hó 8-án. Itt beszélték meg azokat a sürgős teendőket, amelyek abból a célból kívánatosak, hogy a pénztár női tagjai ne legyenek hátrányban a férfi-tagokkal szemben. Beadványban fejtették ki kívánságaikat. A beadványt több mint száz tag írta alá és juttatta egyesületünk útján a kórház igazgatóságához. Kérnek benne kórházat a női betegek számára, uszodát, orvosnőt és városi rendelő-intézetet. Bő indokolás alapján kérik mindezt; biztos reményünk, hogy a kórház mindeddig méltányos vezetősége a tagok eme kívánságait teljesíteni fogja.

Az Erzsébet-malom temesvári tisztviselői sérelmére utaltunk júniusi számunkban. Örömmel közölhetjük tagtársainkkal, hogy a temesvári kartársakat fenyegető sérelem orvoslást talált, még pedig a testvéregyesületek együttes érélyes fellépése és tárgyalásai következtében. A magunk részétől is biztosítottuk a temesvári kollegákat együttérzésünkről és buzdítottuk őket munkájukban. Temesvári fiókegyesületünk tevékeny részt vett a mozgalomban. A sérelem, mely Őket fenyegette, abból állott, hogy a vállalat, amelynél egyes tisztviselők évek hosszú során működtek és nyugdíjigényre szereztek jogot, eladva vállalatát, egyszerűen eladta a tisztviselőket is és azt óhajtotta, hogy a tisztviselők írásban mondjanak le minden, tehát a szerzett nyugdíjigényről is, anélkül, hogy az új vállalat megára nézve kötelességeket vállalt volna. Ezt a kartársak természetesen nem írták alá, hanem egyesületeik útján mozgalmat indítottak és felszólították a budapesti egyesületeket is szolidaritásra. Az összetartás eredményeképpen az új vállalatához átlépő tisztviselők tetemes összeget kaptak kárpótlás gyanánt.

Noha ez az ügy meglehetősen kedvezően intéződött el, mégis figyelmeztetésül szolgálhat ismét, hogy ne igyekezzünk olyan állásba jutni, ahol nyugdíjigéret létezik, mert ez az ígéret igen sok esetben csak maszlag. Sokkal célszerűbb, ha mi tisztviselők önállóan biztosítjuk nyugdíjunkt a Magántisztviselők Országos Nyugdíj-intézeténél, ahol járulékainkat megfizetve, nem vagyunk lekötve egyrészt esetleg rosszul fizetett állásban a nyugdíj miatt, másrészt nem fenyeget bennünket a fenti esethez hasonló veszteség lehetősége.

Arad.

Június 2-án tartotta Kessler Károly tanítóképzői tanár úr előadását „Modern áramlatok” cím alatt. A rekkenő hőség dacára a Kereskedelmi és Iparkamara nagyterme zsúfolásig megtelt közönséggel. Előadását tömörsége és közvetlensége folytán megértette és élvezte mindenki. Őszre – amikor folytatni fogjuk előadásainkat, – megígérte újabb szíves közreműködését és mi köszönjük ezt előre és köszönjük azt a kiváló és ritka élvezetett melyet nekünk előadásával szerzett.

Választmányi ülésünkön előkészítettük programunkat, melynek keretében van a f. hó 27-én, a kladovai völgybe rendezendő kirándulás.

Hogy őszre új erővel folytassuk munkánkat és hogy munkánknak eredménye is legyen, szükséges, hogy minél többen legyünk és hogy tagdíjainkat pontosan fizessük be. Ezért minden tagtársunk fejtsel ki minden igyekezetét és minden tisztviselőnőnek, ki még nem tagja egyesületünknek, bizonyítsa be a tömörülés feltétlen szükségességét, mert hiszen a nagy nemzetek is csak összetartva voltak nagyok és tudjuk, hogy a szétforgácsolt erő többé nem „erő”.

BISAM HELEN

Szombathely.

A nyár, mely minden szellemi munkának szünetelését hozza, magával, az egyesületi életben is érezteti hatását. A német nyelvű tanfolyam megszűnt, az angol tanfolyamot is csak heti egy órán látogatják a hallgatók. Az egyesület benső munkájában azonban nem szabad pihenni. Eppen ezért június 22-iki választmányi ülésünk megbízta a tanügyi bizottságot, hogy a szeptemberben megnyitandó új tanfolyamokat készítse elő, továbbá a tagszerző-bizottságnak is figyelmébe ajánlotta, hogy agitációs munkájában sohasem szüneteljen.

Tagszerzés szempontjából körlevelet intéztünk az idei női kereskedelmi tanfolyam 45 végzett növendékéhez, amelyben hangsúlyoztuk, hogy minden tisztviselőnői érdeket előmozdító szervezetünkhöz kivétel nélkül minden egyes tisztviselőnő csatlakozzék, mert kétségtelen, hogy a szervezetségben hatalmas erő rejlik. Június hó folyamán két új rendes tag belépéséről számolhatunk be.

A lellei üdülőtelepről hazaétekezett Krausz Hermin tagtársunk ismertette az üdülőtelep előnyeit és kedvezményeit; ezzel élénk cáfolatot nyújtott azon többször elhangzó megjegyzésre: „hogy az egyesületből nincs semmi hasznom.” Aki számokban kifejezhető anyagi hasznot vár az egyesülettől, még az is meg lehet elégedve e kérdésben. Jelentkezzünk tehát minél számosabban az üdülőtelepre!

Szombati összejeveteleinknek az időjárás nem éppen kedvezett, mindamellett a 19-iki összejevétel igen látogatott és kedélyes volt. Július folyamán nem szombaton, hanem az első és harmadik szerdán tartjuk meg az összejevétel, vacsora után a Hérics-féle kethelyiságban.

A Lánca-pusztai kirándulás július 11-re halasztódott, mely alkalommal megtekintjük a m. kir. tejjgazdasági szakiskolát. Indulás reggel a 9 órai gyorsvonattal Sárvarra, honnét kocsin megyünk Láncazra.

Sajnálattal jelentem, hogy sem a színháznál, sem az uszodáknál nem sikerült kedvezményt elérnünk.

Végül felemlítem, hogy fent említett választmányi ülésünk közlekedéssel magáévá tette a központnak a Budapest fővárosi közoktatási ügyosztály által tervezett gyakorlati kereskedelmi tanfolyamok helyett rendszeres kereskedelmi leányiskolák felállítására iránt beadandó memorandumát és mindenben hozzájárult a határozati javaslatához, melynek elfogadásával az ülés véget ért.

Fizessük pontosan tagdíjainkat!

TROMBITÁS ERZSI.

Temesvár havi jelentése lekészt. Közölni akarjuk azonban a választmányi ülésnek azt a határozatát, hogy a temesvári egyesület mozgalmat indít három évi kereskedelmi leányiskolának Temesvárott leendő szervezése érdekében. A választmány teljesen magáévá tette a központ ismert határozati javaslatát.

Fizessük tagdíjunkt pontosan, hogy ne szaporodjék fel a hátralék. – Szerezzünk tagokat, lapunknak előfizetőket!

GRISAILLE.*

Írta: SZIKRA.

A fővárosban észte se vették távozását. Egyszer betegsége idején egypár ismerőse megkérdezte a kaszinó portásától, hogy „talán elutazott a gróf, hogy már oly régen nem láttuk?” – Egy piknik rendezésénél lett volna az aláírására szükségük. Azért keresték. De amikor azt a választ kapták, hogy hetek óta beteg, közömbösen bele nyugodtak. – Végre is, – mondogatták, – maga kereste magának, mert aki olyan beteges, mint ő, annak nem tehet jót, ha nap-nap mellett este nyolckor kél és reggel ötkor fekszik. Aztán meg mi öröme is telhetett ez életmódban, amikor egyebet se tett, minthogy egyik teremből a másikba hurcolta az unalmát, nézte a mások kártyázását – és fizette a pezsgős orgiákat, amelyeken ő maga Giesshüblit ivott?” S mindezt egykedvűen, fáradtan, életmóddal, mintha nem is a maga kedvéért cselekedne azt, de megbízásból, mint ahogy a szücs levegőre hordja a gondjaira bízott molyette bőröket.

Amikor aztán egy ködös novemberi napon kifüggesztették érte a lobogót, – legjobb ismerősei is egy-két bölcselkedő „Hja-já”-val tértek fölötte napirendre. A lapok meg éppen hogy két sorban végeztek vele: „Gróf Csákóczy Péter, a csákócfalvi és holdédi uradalmak tulajdonosa, folyó hó 20-án hosszas betegség után, élete negyvenedik évében elhunyt... – Ennyi.

Pedig, valaha, mindenki azt hitte, hogy nagy jövő áll előtte. Neve, vagyona, tehetsége, minden megvolt hozzá, csupán kettő hiányzott: erély és felelősségérzet. Az előbbit nem örökölte, az utóbbit elfeledték nevelési rendszerébe tenni, ő tehát soha nem ébredt öntudatára annak, hogy azokat a fényes lehetőségeket, amelyek benne szunnyadoztak, illenék nemzeti értékre átváltani. Nem. Erre igazán nem gondolt; és ezért egész természetesnek találta, hogy úgy rendezze be életét, ahogy ő azt a legkényelmesebbnek találta.

Így történt, hogy amikor meghalt, nem hagyott maga után nagyobb úrt, – még klubbjában sem, – mint aminőt hagy egy osztriga, ha a sok osztriga közül egyszerre csak tova mossa a hullám.

Temetésére mégis megjelentek egynéhányan, sőt mivel tekintélyes összeget hagyományozott különböző sportegyesületeknek, illőnek találták, hogy egypár küldöttség Csákócfalváig kísérje.

Kora reggel volt, amikor a pályaudvarra hajtattak. Budapest még alig-alig kezdett ébredezni. Falun ilyenkor már harmadik portában jár a koldus; de a város lakója ösztönszerűleg halogatja az utcáról lépés idejét. Hiszen oly kétségbeejtően józan ilyenkor minden.

Későbbi órákban mégis szó az élet egy-két színes szálát az általános szürkeségbe. – De így, novemberben? a milimárik szállingózása idején? Rettenetes! Aki nap-nap mellett nézi, idővel színvakságba esik tőle. Ha nem is a szemével, – de a lelkével, biztosan.

– Igazán kíméletlenség ilyen hajnalok hajnalán kizavarni az embert. – Zsörtölődik Tóváry Árpád is, mialatt a különvonathoz siet. Csak amikor a többi úttal

kezet szorít, akik egytől-egyig még álmosabbnak, zöldesbnek és gyűröttebbnek látszik, mint ő, – érez valami kárörömfélét.

Amikor pedig a mozdony süstörögve, kalapálás zökkenésekkel, kiindul a pályaudvarról, hogy legott rohanást tűnjék el az őszi köd hangtalan végtelenébe, Tóváry lelkében teljesen megváltozik a hangulat.

– Egészen nagy stílus, – mormolja elégedetten. Alkalmasint a nagy pompával ravatallá átalakított furgon megpillantása váltotta ki nála ezt az észrevételt. Mert az, hogy ők (a néma utasnak már is zajongó, nevető, kártyázó kísérői) milyen kényelmes vörösbársony pamlagokon fanyalognak, igazán elkerülte figyelmét. Hozzá volt az ilyesmihez szokva, amióta megszületett. Természetesen sietett az elhunytra terelni a beszédet. Az összes jelenlévők között ő ismerte volt legjobban és így könnyen beleélhette magát a „legjobb barát.. borús, de kellemesen parádés szerepébe.

– Alig félóránnyira laktunk egymástól, – magyarázta. – Egy iskola padján verekedtünk, s együtt mulattuk át a „tanulmány-évet” Londonban és Parisban.

Milyen volt szegény jó Péter fiatalabb korában? – kérdezte Arisztid Arzén, az Atléta-Klub küldöttje.

– Pompás fiú, aki soha sem volt se féltékeny, se irigy...

– Szóval, akkor is olyan volt, mint utolsó évében: szürke hulló és semmi más. Mi?

– Tóváry erélyesen tiltakozott.

– Éppen nem... Mondd inkább, hogy nagy idealista.

– Ő?... – jött a meglepett kérdés minden oldalról.

A báró önérzetesen kihúzta magát.

– Igenis ő. Bizonyításképpen elmondok róla egy históriát.

– Isten neki. Meghallgatjuk. Úgyis elfeledtünk újságokat venni, – mondta Ákos gróf el nem palástolt ásitással, de ez cseppet sem zavarta Tóváryt, mert miután kényelmesen elhelyezkedett, s egy pohár konyakot megivott, imígyen kezdte beszédét

Épen a tavasszal volt nyolc esztendeje, hogy egy csütörtöki... nem, pénteki... de mégis csüt... Ejh, de mindegy. Szóval egy kora májusi reggelén megnyergeltem „Funny girl”-t és... Na, ni? Tudom hogy valami fontos okom volt rá, de mi?... Á, – megvan: Meg akartam hívni Petyit az esküvőmre. Igen. Úgy van. Az esk... Hát igen. Elindulok, de alig érek fele-útjára, oda, ahol egy gyönyörű – de igazán gyö-nyö-rű – nárcisszos rét kezdődik, – mikor csak szemtől-szembe találok magam az én Péter barátommal. Hát persze: „Szervusz”, „Szervusz”, „Honnan jössz?” „Hová mégy?”

– „Én csak meg akartam neked mondani, – jelentette ki Péter, – hogy a Louisa ma éjjel ötöt kölykedzett...

– Notandum a Louisa volt az a híres ezerforintos szetter, tudjátok? – szúrta közbe Tóváry, – majd újra a párbeszéd kettős hangján folytatta: „A Louisa?” – „Igen. Kell egy pár kölyök?” – „Már hogyné kéne! De én meg azért jöttem, hogy az esküvőmre meghívjalak”.

„Az esküvődre? És mikor esküszöl te örült kucséber? Szegény Petyi mindig így nevezett! Tóváry egy

* Mutatvány szerzőnek „A hét szilvafá árnyában” című novellás kötetéből. Kiadja Singer és Wolfner, Budapest. Ára nincs megjelölve.

második pohár konnyakkal enyhített bánatán. – „Három hét múlva”, – feleltem. „Ott leszek.” És mintha most is látnám, – nevetve szalutált a lovagló-ostorral.

Gyönyörű reggel volt. „Funny girl” alig fért a a bőrébe. „Tudod mit?” – indítványozom Csákóczynak. – „próbáljuk ki a két ló gyorsaságát”. „Helyes. A cél?” – „Az a gémes kút ott messze. Látod?” – „Látom.”

Erre aztán hajrá! keresztül a nárcisszos réten. hogy. – mintha lepkék kelnének nyomunkban. – csak úgy repült jobbra. balra a sok lefejezett fehér virág. Rögön ott voltunk a gémes kútnál, ahol egy nyüzsgő malacnyáját ijesztettünk el az itatótól. Nagyon mulatságos volt, mert persze, iszonyú sivalkodással és fülek szapora lóbálásával gurultak, tülekedtek a kis mocskosok szerteszéjjel.

Én épen lehajoltam, hogy a kengyelen igazítsak valamit, amikor hallom, hogy Péter halk füttyentéssel azt mondja, hogy: „Enyje be szép!”

Főlnézek, hát a szemközti kis erdőből egy kis paraszt leányt látok kilépni, akinél szebbet, bizony Isten, nem sokat láttam az életben.

Ő is meglátott minket. s mialatt zavarában egy virágzó galagonya-ágot tördelt apróra, sunyin, gyermekes kíváncsisággal sandított át hozzánk.

Valami ünnep lehetett. mert nagyon ki volt csípve. Egy olyan pirosvirágos sárga viganó volt rajta, amilyent a matyók-leányok viselnek. Bokáig érő, ezer ránokban hullámzó ingó-rengő szoknya az. Láttatok már olyant? Nem? – Na hát biz Isten, boszorkányos egy jószág! Nem is tudom, mihez hasonlítsam; orchideához? vagy azokhoz a ragyogó, félig virág, félig állat csudákhoz. amilyent az Adriában lelni. Mondhatom, észbontó volt az a leány, amint minden lépésére ritmikus himbálódzással. simultak hozzá a legfőbb színek kigyóvonalai. „Ha azt mondanák, hogy egy indiai rajahnak a leánya. elhinném!” – lelkesedett Péter.

Én nem feleltem. Tudjátok, három hét választott el az esküvőmtől és ilyenkor az ember olyan... olyan ostoba, – mi?

Ráhagyták, Tóváry tehát mindinkább neki meledgeve folytatta.

– Péter most már leszállott a lóról és átlépdelt a kis Veronkához. – mert persze, öt perc múlva tudtuk, hogy így hívják és azt is, hogy egyik uradalmi kondásnak a leánya. És amíg én a vőlegénység hátrányain tűnődtem. az én lobbanékony barátom már ott ült egy vadkörtefa árnyékában és javában nevetgélt a szépséggel. Mégis, volt valami a leány viselkedésében: tartózkodás? vagy tisztaság? vagy én nem is tudom minek nevezem. – de tény, hogy az udvarlást nem engedte az illem határain túl menni.

Végre is meguntam ezt a koplalós pásztorjátékot nézni és ezért odaszóltam Petyének: „Dél lesz öregem. Én megyek.” – Hát ő is jött. De milyen szomorúan és hányszor nézett vissza! „Hallod-e, barátom, – kiáltottam méltatlankodva. – csak nem fogsz platói szerelemre gyulladni egy kis kondásleány miatt?”

Kelletlenül vonogatta vállát: „Vőlegénye van”, – dörmögte bosszúsán, magyarázatképen.

Elnevettem magam: „Hát aztán?”

Reám nézett és valószínűleg agyába villámlott ez örök igazság, mert elmosolyodott. „Gondlod?” – kérdezte elmerengve.

Nekem pedig annyira mulatságosnak tűnt föl az a furcsaság, hogy Csákóc ura egy percre is habozhasson egy cselédleány meghódításában, – „mert vőlegénye van”. – hogy félig ugratási vágyból. félig fiatalos meg gondolatlanságból. – kacagva böktek neki oda a tanácsot: „Mondok valamit, pajtás. Az én születendő fiamnak, mert biztosra veszem, hogy kilenc hónap és három hét múlva keresztelünk Tóvárott ... mint ahogy kereszteltünk is! – szúrta közbe a báró önelégült nevetéssel.

– De folytatom. „Hát mondok, – az én születendő fiamnak épen egy ilyen dadára lesz majd szüksége, mint az az egészséges kis Veronka... Gondold meg...”

Péter hirtelen fölkapta fejét és – jól emlékszem, – a haja tövéig elvörösödött. – de nem felelt semmit. Én se folytattam. Így aztán némán köszöntöttük egymást és ki-ki ment a maga útjára.

A lakodalmunkról kimentette magát. Hónapokig nem is találkoztunk. Rég pesti lakos voltam már, amikor egy reggel, – csak úgy ni, – kopogtatás nélkül beállít hozzám az én jó Péterem. Mindjárt föltűnt nekem, hogy valami nyomja a lelkét, mert szórakozottan felegetett, idegesen rágta a szivarja végét, – minden lépten változtatta helyét. Öt perc alatt végigülte az összes karszéket, kanapét és mégis azon végezte, hogy nyugtalanul le- s fölmérje a szobámat.

Már én is kezdtem türelmetlenkedni. Dolgom is volt a városban, – így tehát kereken rákérdeztem, hogy: „Nos, öregem, ki vele, mert látom, hogy valamilyen pácban vagy. Igaz-e?”

„Hát igen. Azért jöttem, hogy tanúnak kérjelek”, – nyögte ki ravaszul.

– „Tanúnak?”

Erre ő idegesen nevetni kezdetit s habozva mondta: „Igen, igen... mert. – mit szólsz hozzá? feleségül akarom venni Veronkát”.

Megvallom, dühbe jöttem. „Megbolondultál?” – kérdeztem.

Ő azonban csak vállat vont. „Ezt minden vőlegénytől épen ilyen jogtalanul kérdezheted. – felelte. – hiszen a választ csak évek hosszú során túl lehetne megadni.

– „Ejh. ne filozofáljunk, – kiáltottam. – mond el inkább, hogyan jutott eszedbe erre az örült házasságra még csak gondolni is?”

Rám nézett és nevetségesen komoly meghatottsággal motyogta:

– „Veronkát elveszem, mert szeretem és... mert nemsokára anya lesz”.

Természetesen a legközelebbi karosszékbe vettem magam és úgy hahotáztam. És amikor végre szóhoz jutottam, ismét csak azt mondtam neki, amit pár hónappal azelőtt, ott a gémes kútnál, tudniillik, hogy: „Hát aztán?”

De, elhiszitek? ezúttal nem voltam képes e varázsszóval vilárosságot gyűjtani az agyába. Sőt, nagy meglepetésemre, – elkezdett egész érzélgősen, elkeseredve, világmegvetéssel attól a nagy magányról, ridegségről,

mindent eltompító szürkéségről panaszkodni, amiben évek óta tengődik, – ő, gróf Csákóczy Péter, két millió forint vagyonnak az ura, – hát mit szóltok ehhez? s amiből, szerinte, csupán és egyedül, az ő kis, örökké mosolygó, meglelelkű, melegvérű Veronkája tudná kimenteni.

„– De hát ha házasodni akarsz, – rimázkodtam, – miért épen őt vennéd el, azt a butus kis parasztleányt, miért?”

– És tudjátok mit felelt?

„Mert ő az első asszony, aki színt hozott az életembe.”

Na hát mondhatom, bolondul éreztem magam. Mikor aztán pláne! Tolsztojjal kezdett előhuzakodni, egyenesen rohantam a feleségemhez és megtanácskoztam vele a dolgot. Persze, hogy az asszony ismét fején találta a szeget: „Ne ellenkezz vele, – súgta, amíg visszakísért a dolgozószobáimig. – De hívasd meg magad és még egy pár urat Csákóczra.

– Sikerült?

– Persze. Erre rögtön tudtam, hogy nyert perem van.

– Hogyan?

– Mert harmadnap már Csákócon voltam és többé percre se eresztettem Petyit szem elől. Vig cimborákat invitáltam hozzá. Kártyapartikat rendeztem. A legszebb négy csikómat fogtam be s törtem, hogy kedve szerint tanítsa, páholja. Szóval, mulattattam.

Két hétig dolgoztam. De bizony Isten robotoltam! Már annyira mentem, hogy kezdték a színésznők dolgai érdekelni, de még akkor sem biztos, hogy célt érek nála, – ha szerencsémre épen akkor nem csípi azt a kínos ichiast, amely rögtöni elutazást, Pöstényt, Riviérát jelentett neki. Ez azonban végleg háttérbe szorította a házassági terveit.

– Jól mondom, hogy végleg. Hiszen soha sem hallottuk, hogy szándékai lettek volna.

– Nem, mert többé soha sem gyógyult ki teljesen. Azután a híres kacsaes után...

– Amelyet te rendeztél? ...

– Amelyet én rendeztem. De ki gondolt ischiásra? – védekezett Tóváry türelmetlenül.

Arisztid Arzén kíváncsian szólott a vitába:

– De tulajdonképpen minek ellenezted annyira a Veronka ügyét? Végre is senkinek semmi köze, hogy ki miképpen boldogul. (Folyt. köv.)

Lapunk olvasóihoz! Beszerzéseknél elsősorban e lap hirdetőit keressük fel! Csakis olyan hirdetéseket közlünk, melyek meggyőződéssük szerint megbízhatók.

Szerezzünk lapunknak minél több előfizetőt, hogy eszméink minél szélesebb körben terjedhessenek. Klubokban kávéházakban, cukrászdákban kérjük a Nő és a Társadalmat.